

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISK DAGBLADET

Laupäeval, 24. mail 1975

Nr. 38 (4028)

17. aastakäik

USA lubab järgmine kord anda hoobi vastase "südamesse"

USA kaitseminister James Schlesinger väljastas terava ähvarduse mõeldavatele kallaletungijatele Aasias, Lähis-Idas ja mujal. Ta nentis, et kogemused Vietnamist on USA-le õpetanud, et sõjalisel kõrvalaktsioonid ei anna soovitud tulemusi. Selle asemel suunab USA äärmiselt tugeva löögi otse vastase "südamesse", tehes kahjutuks ta militaarse potentsiaali. Vastase ofensiivsete operatsioonide tõkestamine on vaid ajakulu, eriti kui on tegemist Vietnami-tüüpi geriljaoperatsioonidega, sõnas Schlesinger.

USA ähvardus oli adresseeritud Põhja-Koreale, kuna juba pikemat aega on peetud tõenäoliseks, et see riik Vietnamist inspiratsiooni saanult võib rünnata Lõuna-Koread. Kui mitte otseselt, siis vähemalt pikadase infiltratsiooniga.

Küsimusele, kas USA uus strateegia tähendab Põhja-Korea massilist pommitamist, vastas kaitseminister, et see on võimalus, mis võimaliku kallaletungi puhul kindlasti võetakse kaalumisele. Praegu on aga liiga vara paljastada strateegiat.

Ka Lähis-Ida osas jättis Schlesinger tee vabaks sõjalisteks operatsioonideks, eeldusel et araablastel veel üks kord kuulutavad välja õliblokaadi. Kaitseminister aga kinnitas, et relvastatud vaheleustumine on "äärmiselt Järg lk. 7

Oktoobris 1944 Eestis: Soomlased pidid aitama venelasi saari vallutada

Soomlased olid omal ajal kurjad eestlastele, et meie "laskime" esimese okupatsiooni ajal vene lennukitel Eestis asuvatest baasidest käia Soomet pommitamas. Mõni aasta hiljem, 1944. a. sügisel, pidid soomlased ise aga aidama venelastel Eesti saari "vabastada". Alljärgnevalt kokkuvõtlikke andmeid ühest sellisest operatsioonist, mis puudutas Soome kaubalaevastikku, millist kirjeldab Toronto Vaba Eestlane.

Oktoobris 1944 oli Eesti juba Vene sõjaväe poolt okupeeritud ja algasid ettevalmistused Saare- ja Hiiumaa vallutamiseks. Sõjaväeüksuste ja vägede vedamiseks vajadid venelased laevu ja neid nõudsid nad Soomelt. Nendel oli selleks "õigus", kuna rahulepingu üks punkt (§17) nägi ette, et soome kaubalaevastik pidi liitlaste vajaduse korral abistama.

Nõukogude väed nõudsid, et soomlased annaks nende käsutusse operatsioonideks Muhu välnas 50 laeva ja sama palju mootorpaate. Soomlased täitsid selle korralduse.

Laevad olid puust purjekad abimootoriga. Erandiks oli terasest mootorpraam "Piikio", mille hiljem üks saksa allveelaev põhja laskis. Soomlaste sajast laevast

koosnevat armadaat hakati hüüdma "Pinatova laevastikuks". See nimi tuli ühest Kipupari-Kalle pildiseeriast, mis ilmus "Helsingin Sano-

mates" ja milles oli juttu ühest maast nimega Pinatova. Pinatova laevastik sõitis oktoobri alguses kolmes

Järg lk. 7

ROOTSLASE autokogemusi Eesti maanteel

Eesti Päevalehele jutustab üks rootslane, kes tegi autoreisi Eestisse — Soomest üle Leningradi, et tal on olnud mitmeid arusaamatusi militatsioonidega teevales. Ta rikkus nimelt mitteteadmatuse reeglit, et maanteelt ei tohi kõrvalteedele sõita, samuti ei välismaalased ei tohi tee äärelt peale võtta n.n. poidlasõitjaid, kes "lifti" küsivad.

Olles Narvast Tallinna poole minnes peale võtnud ühe nooruki, ilmus varsti mootorrattur-militatsioonär, kes käsutas kohaliku elaniku autost välja ja viis ta ära.

Et midagi katki oli märkas autojuht juba sellest, et kaassõitja mootorratta lähenedes püüdis ennast peita

kummardumisega istmesse ja näidates kartust. Kuna militatsioonär võõrkeelt ei kõnele- nud, siis jäi rootslasel mulje, et noormees oli mingi tagaotsitav.

Kui ta aga veldi hiljem võitis peale uue tee kõrval seisnud inimese, kes ütles end

Järg lk. 7

Tervitus ja tänu emadele

Göteborgi Eesti Alghkooli I ja II kl. õpilased kevadpeol-emade-päeval 4. mail (mitte 26. aprillil, nagu oli koolipoole kirjelõuse

sattunud) deklamatsiooniga "Esimene emale" ja lilledega emasid tänamas ja tervitamas. (Foto Kopler).

EESTI
RAAMATUAASTA
1975

Kohtume 31 mail Norrköpingi Laulupäeval

EPL

Laupäeval, 24. mail 1975

Kahtlused

Sõjaline lahendus Vietnamis on tekitanud ahelereaktsioone kogu maailmas ja seda eeskätt USA arvel, kes väljapoole vaadates jäi sõja kaotaja rolli, kuigi USA väed olid ammugi evakueeritud ja sõda n.ü. üle antud Lõuna-Vietnamile. Kuid juba Pariisi vaherahu allakirjutamisel ei saanud olukordade tundjatel olla mingit kahtlust, et sõda jätkub, sest kommunistid ei kavatsenudki oma ettevõtet loobuda, samal ajal oli ka selge, et Saigon ohtu ära tundes püüab kõike jõudu kokku võtta ülevõtmise takistamiseks ja kaotatud alade tagasivõtmiseks.

Põhja-Vietnam oma abilis- tega lõunas said jatkuvalt reivi N. Lõidust ja Pekingist, Lõuna-Vietnam USA-st. Sel hetkel aga, kui Lõuna-Vietnam sai teatavaks, et USA kongress keeldub abi jatkamisest, murtas ka selle maa armee kui ka rahva moraal, sest kõigile oli selge asjade paratamatu käik: USA kongress otsustanud oma senise liitlase maha jätta ja ohverda.

Selle tõttu vaatabki välismaailm sündinut kui esijoones USA enda probleemi ja kaotust. Kahtlused on kuni Euroopani välja kerkinud, kuivõrra USA kavatseb tulevikus pidada oma lubadusi ja lepingulisi kohustusi. Ja need kahtlusedki juba panevad mitmeidki N. Lõidu ja kommunistimaade lähedasi riike jooksma Moskva poole naerutuste ja sõbralike zheestidega, et vähemalt olla "õigel poolel".

Indo-Hiinas, kus nii Kambodža kui Vietnam päevapealt muutusid kommunistlikeks, on otsuste naabrite mured suuri- mad. Kuid need mured ulatuvad ka kaugemale: Formoosale, Jaapanisse, Indoneesiasse ja Austraaliasse. Viimane maa on end pidanud traditsiooniliselt "vanajumala selja taga" seisvaks, kuigi Teise maailmasõja ajal jaapanlased opereerisid kardetavas läheduses.

Nüüd on aga Austraalia piirkonnas kõige esimesena purjedesse lasknud "idatuleed" ja Balti riikide anastuse tunnustamine oli tööliseraadikliku valitsuse üks samme selle tuule süvendamiseks — praegu on venelased juba kasutamas endisi briti baase India ookeanis "kalalaevalde abistamisluudeks, kuigi soovivaldused otseste baaside saamiseks Austraalia mandril tagasi lükati. Antikommunistlik Indoneesia otse Indo-Hiina ees ei ole rutanud oma "sõprust" uutele kommunistlikele naabritele pakkuma.

Kõige silmatorkavam on olnud traditsiooniliselt USA-sõbralike maade Tai ja Filipiinide reaktsioonid. Neist ruttas Tai, kes nüüd peab vastu võtma Kambodžast — kommunistliku valitsuse poolt evakueerida lubatud välismaalast, nõudma ameeriklaste kiiret lahkimist baasidest ja keeldus USA-le välja andmist sinna põgenenud USA lennukite ja lennukite materjali väljaandmisest, kuna need vormiliselt tulid Kambodžast ja Vietnamist, kuigi enne sealset rezhimi lõppu kuulusid nad sealsetele USA-baasidest.

Hirmunud Tai juhid kahtlevad USA võimes maad kaitsta ja püüavad alandlikkusega

teenida armu läheneva uue ohu ees (USA välisministeerium teatas, et Phnom Penis on sadakond endise rezhimi ametnikku koos naiste ja lastega hukatud) ja on teinud ettepanekud kommunistlikele naabritele läbirääkimisteks. Kui see nüüd midagi aitab pikemas perspektiivis.

Kaugemal on mured suured Formoosale, mille kuulumist mandri-Hiina külge USA on teoreetiliselt mõnnud, kuid mitte sõjalist abi ära võtnud. USA aitab Pekingi-Hiina UNO liikmeks ja selliselt, et Rahvuslik Hiina heideti sootuks välja.

Ja siis poolitatud Korea, kus probleem põhiliselt on analoogiline Vietnamiga omaga ja kus Põhja-Vietnam pole kunagi loobunud eesmärgist maad ühendada kommunistliku rezhimi alla. Seda on vaid takistanud USA toetus Lõuna-Koreale.

Ja siis suurim mittekommu- nistlik Aasia riik Jaapan, mil- line on tõusnud tööstuslikuks hiiglaseks, kuid ei ole välja kujundanud oma sõjaajaloo lepingu tõttu USA-ga, kes kaitse on garanteerinud. Ka siin, kus si- sekommunistid aiava pead tõsta, küsitakse, kui kaua kehtivad USA lubadused?

Lõpuks on USA lubadustest olnep ka kogu lääneline Euroopa, kus näit. Lääne-Saksa- maa kui ka Inglismaa on otse- selt sõltuvad USA "aatomis- rist" ja ka nendes maadesse paigutatud üksustest. Erandiks on Prantsusmaa, kes juba ammu on esitanud küsimuse: "aga kui kord USA enam ei ta- ha?" ja sellega ennast õigusta- tades on hakanud propageeri- ma tugevat Euroopa enese- kaitset (muidugi Prantsus- maaga eesotsas).

Äsjases TV-laudkonnas, kus Vietnamiga ühenduses seisvaid probleeme arutasid ajakirja- nikud Wickborn, Gautung ja peaminister Palme, kordas viimane oma teooriat, et alles nüüd võidak USA tagasi oma usutavuse". Wickborn oli skep- tiline ja seadis küsimuse alla, millised on tegelikud märgid, mis sellele usalduse kasvule viitaksid — märgid on ju otse vastupidised. USA prestiiži- kaotus on vähemalt praegu te- ravalt märgata kõikjal ja see kaotus on ju tegelikult teadli- kult tekitatud USA enda kõr- geima võimu, rahvaesinduse poolt.

Mis saab USA välispoliitikat ei ole kuidagi viisi selge. Selge on vaid see, et Valge Maja on kogenud teravalt usalduse kao- tust välismaailmas. Valismi- nister Kissinger kui ka presi- dent Ford mõlemad ruttavad tegema rahustavaid avaldusi. Kissinger kinnitas, et Vietnam lahendus ei tähenda põrmugi USA taganemist kogu Aasia ruumist ja liitlaste üksijätmist. Ford soovitas mitte vaadata niivõrd tagasi kui edasi, kus seisavad ees vajadused tugev- dada sidemeid Formoosaga, Indoneesias, Filipiinidega ja teiste USA-liitlastega. "Meie säilitame oma juhtiva rolli maailma mõõtnais", kinnitas president.

Samal ajal on aga USA kon- gress viimasel ajal presidendile valmistanud tagasilööke jookseval lindil ja siin ongi punkt, mis välismaailma kaht-

Björn Borg
võistleb
Tallinnas

N. Lõidu uudistebüroo Tassi teatel tuleb Davis Cupi tennis- turniiri poolfinaali suurima tõenäolikkusega Tallinnas aja- vahemikul 18-20 juulil. Turniiris mängivad kaasa Rootsi tennis- tähed, eesotsas Björn Borgiga.

Tallinnas mängitakse seit juhul ka N. Lõidu meistrivõistlustes tennis. Reservpaigana on ette nähtud ka tööstuslinn Donetsk, mis paikneb Ukrainas. Säl ni- melt on N. Lõidu parim tennis- taadion.

Vene tennisimeeskonnas on tugevaim mängija 30-aastane "veteran" Aleksander Metreveli, kes muuseum on mänginud Wim- ledoni finaalis. Peale selle kuu- huvad vene võistkonda 28-aastane Teimuraz Kakulia, 27-aastane Anatoli Volhov ja 20-aastane Konstantin Pugajev.

Kuna tegemist on poolfinaali- ga, pole mitte võimatu, et Rootsi televisioon saadab turniiri täht- samad matšid otseselt Tallin- nast.

Venelased märgivad, et nad oleksid meelsamini võistelnud Lääne-Saksa vastu, kuna Björn Borg on nendele "tõsiseks proble- meks".

Sild vajus
Vilniuses

Möödunud nädalavahetusel ju- tustas üks Moskva külastanud leedulane, et Vilniuses uppus palju inimesi kui üks pontoonisild vajus vee alla.

Õnnetus leidis aset 13. aprillil, mil üht kontserti külastanud rahvamaas siirdus koju üle poo- lide valminud silla, hoolimata sellest, et sildil selgesti oli märgitud, et sillale ei tohi veel minna.

Leedulane ei teadnud kui palju surmaohvreid õnnetus nõudis, kuid ta ütles, et "hukkunud oli väga palju".

Surmaohvrite arvu suurendas ka jääkülma vesi, milles ka kõige paremad ujumised möne minutit jooksul kangeksust ja vajusid.

ABIELLUNUD

STOCKHOLMIS abiellusid nel- lipähi esimesel päeval tehnoloog Steen Wärnfeldt ja sekretär Ma- rika Priihka.

MÖLNDALIS abiellusid nel- lipähi esimesel päeval Jaan Kaber ja Anna Guldte.

lusi näib kinnitava. USA-s on pärast Watergate õnnetut afääri toimunud presidendivõimu ja valitsuse tunduv nõr- genemine ja kongress näitab selgelt ja kogu aeg oma uut üleolekut. Paraku ka maa enda huvid arvel. Paistab, et USA usaldatavuse küsimus seisneb mitte prestiižilöökidest väl- jaspööl, vaid eeskätt võimes taas saavutada efektiivset ja respekti aratavat ma huiudes tegutsevat valitsusvõimu, kus president ja kongress ka väli- spoliitilistes küsimustes sise- poliitika pärast ei veaks vägikaa- gast.

See on kogu demokraatliku maailma lootus, et ainuke de- mokraatlik aatomisuurriik saaks tagasi oma positsiooni mitmedemokraatliku kommu- nistliku maailma peavastasena ja tasakaalu hoidjana.

ELA

LAULPÄEVA
DIRIGENDID

31. mail Norrköpingis toimuv laulupäev on üle maa leidnud nii suure vastukaja, et tundub ülearu- sena selle sõnumi peakirjas eriti ära märkida laul- päeva kohta.

See üllatavalt laialdane poolchoinavalidus laul- päevale kajastub kõikjal laulupäeva toimikonnale saabunud eesti organisatsioonide, koguduste, üksikisikute ning eesti äri- ja majandusringkondade tervituste voolus, mis jällekor tõestab kui süga- valt on "laulupidude vaim" juurdunud eestlaste südameis ja meeltes. Kõik tervitused leiavad kir- jasonas jäädvustamise laulupäeva kavaraamatus.

Varemalt on juba teada, et sellest laulupäevast võtab osa kogu eestlaste "heli vägi". Rootsi- st ning seda "väge" juhatavad juba mitmete varemate laulupidude-päevade tunnustatud üldjuhid Hilma Nerep-Mossin, Lembit Leetmaa, Eero Tarjus ja Harry Truus, kellelede lisandub peolinnaga segakoo- rijuht Johannes Äro.

Mudilas-laste esinemist juhatab Erna Klemmer ning klaveril lööb laulurõõmsatele mudilastele kaasa Tiit Anderson.

Rahvusvahelisel tuntud "Kassari" rahvatantsi- jaid juhatab Udo Tohver, Manfred Stickmani ja Hjalmar Enggröni pillihelide saatel, kuna norrkö- pinglaste rahvatantsurühma esinemist juhatab Aleksander Kaldma, pillimeesteks on August Liiv ja Ilmar Köster.

See suur rahvuslik pidu algab kell 15.00. Kõiki peotükilisi palatakse varakult kohale tulla ja kontserdi pääsmed lunastada kohe saabumisel, mis tagab kontserdi õigeaegse alguse.

Varajasel kohaletulekul on erikaal ka selles, et jätkuks aega süveneda laulupäeval korraldatud laialdastele eesti raamatu ülevaate, ja eesti nais- käsitöö näitustele, millised kindlasti pakuvad pal- ju huvitavat, meelepeetavat ja ka koju kaasavõ- tavat peopäevade mälestusena.

Norrköpingsi
Laulupäeva
kirikukontsert

Nagu varem märgitud on kirikul tähtis osa meie rahvuslik-ühiskondlikus elus. Nii lõpevad ka lau- lupäeva pidustused suure kontsert-jumalateeni- stusega pühapäeval, 1. juunil kell 14.00 Norrköpingi suures ja kaunis Matteuse kirikus.

Vaimulikus osas teenivad: peapiiskop Konrad Veem, praost Richard Koolmeister ja õpetajad Karl Kool, Eduard Kägi ja August Raidur, kusjuu- res viimasel on päevakohane juhtus.

Kontsertosas esinevad Göteborgi nais- ja mee- skoorid, Stokholmi naiskoor ja Norrköpingi EELK segakoor ühendkoorina ja üksikult. Stokholmi naiskoori esinemisel on kaastegevad soprani soolo osas Astra Randviir ja viiulil Sanda Umbila.

Koore juhatavad Hilma Nerep-Mossin, Eero Tarjus, Harry Truus ja Joh. Äro. Oreil (koguduse laul ja koori saade) Herbert Piirimets.

Kontsert-jumalateenistus kujuneb kindlasti kõi- kihaaravaks ja kauniks pidustuste lõpppunktiks.

EELKIRIK

STOCKHOLM: Jakobis pea- jumalat. Kolmas Jumala pühapäev 14. kl. 14. kog. 6p., oreil H. Kisk, laulur. Alates 1/6 on jumalat pühapäeviti kl. 9 hommikul.

EESTI AP. ÖIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai Peakirik, 25/5 kl. 11 piiskoplik li- turgia, teenib Eesti ap. õigeusu kiriku hoolitsaja metropoliit Paul.

VABAKIRIKUD

STOCKHOLM: Eesti Nelipühi Kirik. Brävallg. 11. jumalat. 25/5 kl. 11. pühapäevakooli suvepu- du, küllalised Kanadast, koor, kvartlet, lastelaule, serveerimi- ne. 27/5 kl. 19 pühil. ja palvet. 31/5 kl. 18 jumalat., G. Proos Aust- raalast, koor, kvartlet.

STOCKHOLM: Normalmi Bapt.-Kirik. Norrtullsg. 37. ju- malat. 25/5 kl. 14. O. Loogna jt. Pärast täiskogu koosolekut.

GÖTEBORG: Rida Bandet, Erik Dahlbergsg. 10 jumalat. 25/5 kl. 11. Georg Proos Austraallast.

GÖTEBORG: Smyrna, Parkg. 1 jumalat. 25/5 kl. 17, 27/5, 28/5 ja 29/5 kl. 18.30, Georg Proos Aust- raallast.

Tuuli Reijonen:

Raport Soome poliitilisist ja kultuurilisist sündmusist

Soome poliitiline elu on käesoleval hekel kriisilohkorras. Valitsuse majanduspoliitika on olnud rahulolematud selles ulatuses et valitsuse kukutamine on olnud päevakorral, ometi on karidelt suudetud loovida selgemasse vette. Tulevastele eduskuulavaiministe mõeldes on algatatud juba kibedat tegevust. Suurima sotsiaaldemokraatliku erakonna esimees Rafael Paasio on teatanud, et ta loobub oma ülesandest. Nüüd emustatakse kes võiks tema järeltulijaks saada. Kindlama juhtiva mehana peetakse praegust peaministrit Kalevi Sorsat. Ka muude erakondade ringis on keemise märke, kõik endes tulevast parlamentivalimistest.

Üllatust on äratanud president Kekkoneni lubadus järele kord soostuda presidenti kandidaadiks sealmisega kolme aasta pärast toimuvail valimistel. Mõningad erakonnad on andnud asjale oma õnnistuse. Osa publikust on võtnud teate vastu rahuloluga, osas see on jälle äratanud üsna vastolusil tundeid: kas põhiseaduse kuuluv siirdumise kuue-aasta periood on vaid silmamuutuseks?

Asja presidenti tegevusperiood jätuks eriseaduse alusel, kas presidenti amet on nüüdset peale eluagne, küsitakse. Kriitilisemad arvustajad on arvamisel, et asjaosalisele oleks põhjust juba ise keelduda, kas võim on läinud pähe või on küsimus vanaduse nõruses? Arvamisavaldusi langeb ühest ja teisest suunast. Irvhambad panevad ette, et presidentiksolemine võiks olla otse paritav. Kuid kes astuks tema asemele, kui kord seegi äg peab tulema, küsitakse. Kas kogu Soomes ei ole almsait presidentiks sobivat praeguse asemele?

President Kekkoneni spordivaim, kurdavad reipad suustuseisid Lappi ja tihedad jahiretked Nõukogude Liitu on tõendiks tema füüsilisest vastupidavusest, ühevad tema kaitsjad, ehki teiselt poolt teatakse, et ta füüsilise mina on juba mitmeid kordi "remondis" olnud. Märke postisooni loovutamiseist ei ole ometi olnud nähtaval. Rohkearvulised ametlikud ja ebaametlikud välisreisid tõendavad siiski ta elujõulisust. Huvitav on, et kuigi ta ise reisir igas ümakaares, ta aiales hiljuti noomis oma ministrite nende liiga ühedeat välisreiside pärast. Päevalehtede lugejakirjade osakonnas tekkis vilgas mõttevahetus eelmainitud küsimusest ning seda nihasti poolt kui vastu, kuuludus nihaisti hukkamõistvaid kui kiitustavaldavaid seisukohti.

Ometi on president nii vitaleane, et ta aegajalt üllatab kodanikke oma seisukohtadega muudegi elualadel. Kõlge viimati on äratanud tähelepanu, et ta võitis "pühapäevakunstnike" suurest näitussest Helsingi Kunstihallis osa oma töödega. Leivalvalda peale oli ta ehitatud oma üsna hästi õnnestunud portree, ent tähelepanuväärta vaim oli ta sapine naisigruv traa dist juuste, ümarate rindade ja "neitsilõõga". Pildil on kasutatud vanaranda figurile abiks vanale puitküle kombineerituna, rimad krooniliselt väga püsti. "Vanahärrade naljamäng" mühatas keegi vaatja Kunstihalli rahvamuuseum. Tõsi meelsed on ärritatud: kas siis presidentil ei ole muud teha kui sellise pajaitsimänguga tegeleda! Teos on müügil, sissetulek kingitakse Maailma miljöökaitse fondile, ni-

sis kiituväärne samm iseenesest. Naeru, heakskiitu, kirumist, meelepaha, see on laia publiku reaktsioon. No küll aga igasugust ta pähe väljatata!

Oleks võinud millegi muuga kui sellise reklaamitrikiga oma positsiooni parandada. Nii rahva arvamine.

Üsna suurt kära on äratanud Tampere ülikooli kuus õppelehekülge, mis on katseks jagatud mõneks kuuks ühe kooli õpilastele 10-12 aastased - õppeprogrammina Soome ja maailma ajaloo üldjoontest 1919-1945.

"Valget Soomet" peetakse siin täielikuks fashismimaaks. Sama mõttekäik kordub leheküljelt leheküljele. "Fashion" on ju praegune lõuklause vasakpoolsete suus, kuid et ülikool nii võitsib ajalugu, on äratanud suurt avalikku tähelepanu. Asja peetakse kultuuriskandaaliks.

Koolivalitsus on saanud kibeda arvustuse osaliseks, küsitakse miks see ei ole õigel ajal kontrollitud õppematerjali. Koolivalitsus katsub pesta käsi puhtaks öeldes, et see asi ei kuulu neile ja et see on ainuüksi Tampere ülikooli vastutustel toimuv eksperiment. Äjarkirjandus, väljaarvatud vasakpoolne, on täis kriitikat: kuidas paar noort professorit võivad nii oma subjektiivselt poliitilisi seisukohti lastele sisseöödetavaks. Ja kuidas õpetus on võinud toimuda kuude kaupa, ilma et keegi oleks välja teinud.

Sotsiaaldemokraatide hulka kuuluv Koolivalitsuse peadirektor mõnab, et nii ei tohiks ajalugu õpetada, kuid ekspertimendi mõttes on ülikooli olnud kõik võimaldatud.

On tuntud tõsiasi, et Tampere ülikool on kogu maa vasakpoolseim. Asjasse on ühtel poolt segatu tsensuurideoloogial, teiselt poolt jälle suhtunud suurem osa rahvast sellisesse võitlususse täiesti eitavalt.

Teine pisut väiksem, kuid ometi tähelepanuväärne torm oli piiskop Nikolaineni keeld, et Rootsisiki esinenud Richard Wurmbrand ei saanud kõneda kirikus, kuna ta on kommunisti vastane.

Kirikud ja kogudusaalid ei või olla poliitika esinemispaikadeks, kaitses end piiskop. Wurmbrandile korraldati ometi muid esinemisvõimalusi, kus kõigil oli tulvil kuulajaid.

Kuulajad ei piiskop andnud keelu mele maa poliitilise juhtkonna soovil või millest tulenes tema järsk seisukoht, imetleti üldiselt. Kas meie poliitiline juhtkond segab

"Sisemised vead. . ."

Kodumaa Ilmuud Vilvi Laige teoses "Laulupühkuse" esineb alljärgnev pilde, mis valgustab oluld ilmekalt:

"Tere, koolisõts! Mis sa ämbritega jukerdad! Mis sa eesrindlikku sõbmistehnoloogiat praktikasse ei juuruta!" kisendan üle keskikute künimuse.

"Agreagat on rikkis, linnaprouad. Juba nädal aega, linnaprouad."

"Mis tal häda on?"

"Ei tea, sisemine häda. Elektrip teakd, aga elektrik joob."

"Nädal aega? Mis häda pärast ta joob?"

"Ei tea. Sisemine häda."

kirikutki sisepoliitikasse, küsti mitmel pool.

Ning jälle oltid lugejakirjade osakonnad ajalehtedes täis poolt ja vastu arvamisavaldusi. Piiskop kaitses ennast, saades avalikult vähem meeldiva uue ütli - "kiriku range välisministert".

Suvi ligineb ja sellega koos määratu hulk kultuurisündmusi eri pooli Soomet. Nendele loodetakse osavõtjaid muudeltki maadelt ja nähtavasti minck paistab olevat suur, kuna piletit etteletimine on olnud väga vilgas. Osaliselt on piletit juba lõppenud, osalt on neld veel lähimali nädalail veel saada. Mainitagu esteiks arvukaid kunstinädalaid:

JUUNIS

Kuopios rahvusvaheline tantsufestival "Kuopio mängib ja laulab", kuhu tuleb osavõtjaid eri maadelt.

Tampere rahvusvaheline koraalimuusika nädal.

Helsingis kahepäevaline Karjala-festival.

Jyväskylä kultuurinädal, kus muusika osatühitsus on suurim.

Bachi kantaatlid ettekaned, osavõtjaid ms N. Liidu silmapaistvaimate kunstnike hulga.

JUULIS

Poris suured jazz-festivalid, Kaustsil aasta aastalt suurenuend osavõtjate arvuga rahvamuusika festivalid, osavõtjaid eri Euroopa maadelt.

Savonlinnas vana Olavinlinna 500-aastapäeva märkides toimuvad suured, mitmeapäevased ooperipidused, kus meie maa parimad laulijad esinevad.

AUGUSTIS

Turus muusikafestivalid väärtusliku programmiga.

Tampere teatrinädal, kus antakse teatritendusi ei poolelt Soomest, külalistena ka välismaalast.

Helsingis (21.8-4.9) Helsingi peonädalad, ooperietendusi, kammermuusikat, et Beethoveni 9. da sümfoonia ettekanne, kodumaiseid helitöid esmaettekandes jms.

Kujutavast kunstist mainitagu Gallerii Pinski kogu suve kestvat näitust Soome kaunimais paigas Sýnsmás, kus toimub soome maalikunsti ja kunstisüüa suveülevaatenäitus 90 osavõtjaga maa esirindlike kunstnike hulga.

Samuti peetakse suvenäitusi vastavalt Orivesi Purnus. Jyväskylä on juulikuus ka rahvusvahelise graafikanäitus, osavõtjaid kutsutakse paaritükimnelt eri maalt.

Puhkuseveetajale on ka hea teada, et Soomes on endiste matkaesmärgide lisaks avatud Lapis ja mitmel poolt mujal uusi keskusi. Ka terviseravilad, milliseid meil rohkem kui Rootsis, võtavad meeleldi vastu välismaalasi. Mainitagu viimase saavutusena Helsingi ligidal lukusohitelli Haikko mitmesuguste tervissuvenivõimalustega. Haiko lisaks on vastavald, kuid hinnalt odavamad tervishoidid ms Turu ligidal Piikittöis, Helsingi ligidal Nummelas, Ikaalinenis, Savonlinnas ja Lapis väike ja hubane Korpikoti. Kes soovib vaheldust oma puhkusprogrammis, saab kindlasti rahuldust eelmaintitud ravilais, kuhu ometi on põhjust tellida kohad võimalikult aegasti, sest nõudus on üldiselt suur.

Tere tulemast suve-Soome, armsad eestlased!

Tuuli Reijonen

Baltimores, 1976-nda aasta ESTO-76 linnas, toimus mandritevaheline ettevõtmistav koosolek, kus viibisid ka Ülemaailmsete Eesti Päevade Rootsi komitee esindajad Richard Norvell ja Sven Hanson. Pildil osavõtjad - vasakult Sven Hanson, Meeta Lää, Mädo Kari, Robert Kreem, Kaljo Popp, Richard Norvell, Teises reas: Harry Must, Vicky Kelly, Peeter Kük, Aleksander Prima, Valdemar Lää, Jyri Kork.

"Keri kodumaale!" Segaabieliu novellis

Kodumaa ilmuvast kirjandusest võin mõnigi kord välja lugeda tüstolusil elupitte. Nagu näiteks Lehte Mainasla aljärgnevast novelli "Abielupühkuse" katkest:

"Kust sa öieti leidsid oma mehe?" küsin koolioelt huviga.

"Mina? Oh tõe juures. Kus mujal vana imene sõprusi sõmbiki. Ega ometi kultuurimajas loivakalaste lapsukestega. Perekondlikku tutvuvringi minu lugepuudet emal polnud ja ta ei näidanud üles erilist aktiivsust tütrekesse mehele sukutamisel. Üksjagu mures ta vist oli, kartis et lapselapse koju toon."

"Mis sellestki? Mis Eerika Kerkimäel viga, kuigi ta pole nime vahetanud."

"Oo, Eerika! Eerika on põhimõtete ja seigrooga, aga mina, mina seesugune tasane. . ."

Õige küll, Mai-Liis on jah tasane, tasase jutuga, tasane naeruga, tasase astumiseaga. Ometi käis tal ena koolis rohkem kui üks kord - ju siis tütre ligise tasasuse pärast.

"On su ema nüüd rahul?" uurin edasi. Mai-Liis on ju tasane jutuga, teda peab küsimustega ergutama.

"Milla! Maade enne rahule jäänud! Tema ahnusündinud hindamatu aare vääraks ju maailma parimast meest."

"Aga sul on ju parim. Voi ei ole?"

"Oleks ta eestlane! Ema ei tahtnud algul jutulegi võtta. Pika-peale Peeter oma koduse olekuga ja lahtise sõdemaga mingit edu saavutas, nii et ema hakkas järele andma, et eks siis võta see venela-

ne, kui su saatust säärane peab olema. Peeter oli nii õnnelik, lubas keele ära õppida, et ämmaga suust suhu kõnelda."

"Kaua ta juba siin elab?"

"Ilma mündrita kaks aastat. Kahe aasta kohta räägib ta küll hästi, kas pole? Ta sattus sila väosaga, teenis siin aega, harjus Eestimaal ära, hakkas meeldima, jälgis sila. Tuli meile automajandusse tööle, ta oli sõjaväes kah polkovniku autojuht olnud. Ma ei parnud algul teda täheleli, ei ta norinud paremaid töötusi, ega käinud kommidega meelitamas. Ükskord tuli luugi alla, küsis norinult: "Tovaritsh dispetser, a sto snatsit "keri kodumaale"? Vaata-sin küsija ilmütsüta lapselapsimadesse ja mitte et suinud teda solvata, mulle nagu lõikas sõdamesse, minu meelest tehti kenale poisile ülekohut. Mõnda püajani ju oleks võinud sel kombel kostitada, aga teda. . . Voi kas pole terve ilm eestlasti täis rannadud, kas olekdakse neilegi, et keri kodumaale?"

Ei tea, mis see kodumaa kellelegi andnud on, aga näe, hinge küljes kinni. Pjotr Ivanovitsh räägib ilmlõpmata kodunurga lage-datest arvustest, pilvistust teavast, karjateedest ja ridakülades. Ma tean hästi ta vendi ja õde, ning vahel on tunne, et olen kuulnud is, sageli purjus punusea rüuskaist ning tunda saanud lihtsa vene ema sõdamehadust. Kõik on nii poeetiline, mis sünni majas oli, ja kui sin tehakse paremini, siis kõneleb sellest nagu väikse etteheitega. Ükskord me läheme sinna käima, aga ema kardab, et igaveseks.

"Viib su ära Venemaa põhja ja milles ma sind siis sünnitasin ja kasvatamisega vaeva nägin." üt-leb ta."

"Aga kui võtab ja viibiki?"

"Noh, siis hakkame mina tagasi igatsema. Teine meist peab nähtavasti pilnema."

"Miks ta siis üldse ümber asus?"

"Sa oled nagu ema, tema kahtleb ka, et ei see ole õige inimene, kes kodukamaraat kinni ei hoi, et tõsine tõõmese teab oma väärtust ja peab kohta, ei hulgu ilma pidi."

"Teine teist peab kodumaa. See on väga tähtis, kumb. Aga sina oledki juba Juulil Augustova."

Mai-Liis jääb tõiseks.

"Ei," ütleb ta siis. "samahästi on tema Peeter."

"Võibolla. Siis on kaalukaunid tassa. Aga sinu lapsed?"

"Meie lapsed?" kohmetub Mai-Liis ja punastab.

Milligipärast ei pannud ma ennem tähele, et noorpaar juba peagu kolmekoise on. Ma kannab ka-valat hommikumantlit, pealegi ei saa väita, et Mai ka varem oleks väga peenike ja õhe kanna ümber võtta olnud.

Pensionärid künme a.

Göteborgi Eesti Majas peeti Göteborgi eesti pensionäride ühingu pidulik 10. a. jubelil koosviibimise rohkearvulise osavõtjate hulga.

Oli korraldatud liis laud maitsvate toitudega. Esimese Veibri tervitust külalisi ja ühingu peret. Ta andis ülevaate ühingu ajaloo, märkides, et asutajatest on praegu veel elus kolm.

Pärast surma läbi lahkunud liikmete mälestamist töi Eestl Majas esimese Uussalu ühingu tervitust E. Maja poolt.

Kokkutulekul pidas dr. Mart Mägi populaarteadusliku ettekande energietikast, selgitades ka küsimust radioaktiivsete heitproduktide kiirgusohu kohta.

Klaveri esines algikooli õpilane Soomägi, kuna lauludega ja muusikapaladega kaunistas õhtu laulgrupp "Hämarik".

— Mr. Kissinger, oleme juba valmis kirjutanud teksti, millega Euroopa Julgeolekukonverents töölelts edasi nihkub. Vaja on vaid allkirju. (Edmund Valtmani karikatuur)

Tuleviku lipukandjad

Käesoleva sajandi viimasel veerandis astumisel oli palju neid, kes püüdis ennustada tulevikku ja arengut mitte ainult järgmiseks aastaks, vaid aastakümneteks. Enamus neist ennustustest, mis tuginesid teaduslikele vaatlustele, haarasid majanduslikke ja tehnilisi nähteid, vähe aga ühiskondlikkeolulisi arengut. Need ennustajad, või "Akxi noiaid" leidsid isegi soliidsete teaduslike institutsioonide huigas ja nad rakendasid ülmoodseid arvestusmasinaid oma ennustuste programmeerimisel.

Lehe ruum ei võimalda kõiki neid teaduslikke ennustusi serveerida ning seepärast pildume eesti osaga, mis teaduslikult programmeerimata. Me ei puuduta dogmaatilist mõtlemist, klassi võitlust tont, visiooni "uuest inimsest", hirmsaid ennustusi terroriaktide suurenemisele. Jätame ka kõrvale ennustused noorte agressivsusest ja sotsialistlikult arusaamast ühiskonna õigest olemusest. Ennustustest ka on retseptid revolutsioonilisele kaose välitumiseks ja teooria, mille nn. proletariaadi kultus - noorte välimuse ja käitumise - kasvab.

Lühidalt: prognoostitegjad tunnevad hirmu noorsoo ideoloogilise arengu eest. Siin peab aga meenutama meie hõimurahva ungariaste kriitikuks, kardinal Mindszenty väljendust: kui noorus on haigus, siis paraneb see iga kuigeva silmapilgu.

Milline on eesti pagulaskonna noorema generatsiooni tuleviku holak? Kahjuks puuduvad meil igasugused teaduslikult läbitöötatud materjalid selle kohta ja seepärast on võimalik teha ainult subjektiivsed ja relativiselt nõrku ja reidusi.

Paistab, et ka meie eesti nooruse huigas on vähemad grupe, kes on liitumas opositsioonilisele radekaalsete maailmaparandajate leeriga. Neid pole palju, sotsiats suurem on nende hulk, kes tunnevad huvi Eesti arengukäigu vastu ning kes uurivad meie ajalugu, samuti jälgivad kommunismi ja vene imperialismi levikut.

Radekaalsete pagulaskonna püüvavad radeididega joud kasutada oma huvides peamiselt idakultuuri levitamist. Selle kohta on juba Eesti Keskkond Kana das vastu võtnud resolutsiooni, et "meie ei poolda eesti pagulaste tegevust, kes kultuuri süüti nime varjus teenivad tegelikult N. Liidu kommunismi huvisid". Meie võime olla päris kindlad, et idast Lääne saadetud kultuurikandjate järgnevad teised ning kolmandad, et peamiselt mõjutada oma soovide kohaselt pagulaskonna nooremat

generatsiooni. Kirjandus, kunst, muusika, teater - need kõik mahuvad kultuuri nime alla. Mõned "seali" tulejad on ehk süütud, paljud aga kahtlemata süüdlased, ka meie rahva ja kodumaa hävitamises.

Kanadas on märgata veel uut voolu noorte kultuurikandjate huigas kes soovivad osta raamatuid ainult radeesiride tagant. Tagantjärele on aga selgunud, et need soovijad pole ise kunagi lugenud eesti kirjandust ja enamus neist ei valdagi nii palju keelt, et nad midagi suudaksid lugeda eesti keeles.

Eesti nooruse hoiaiku kohta nii Vanas kui ka Uues Maailmas on sõna võtnud Austraalias ilmuv "Meie Kodu" kaastööline pärast oma reisi Euroopasse ja Ameerikasse. Ta leiab, et meie noorema generatsiooni huigas kehtib arvamine, nagu oluaks Eestis valitsev kikk lootusetult saksameelne, kes ei osanud valida palju paremat võimalust - s.t. koostööd N. Liiduga, mis "oleks päästnud" Eesti! Selle teooria aluseks on rida N. Liidus trükitud publikatsioonid.

Järglause rõhub "Meie Kodu" kaastööline et Läänemaailma radekaaliberaalid on pakuinud meie noortesse radikalismi, marksismi ja kommunistlike vängeluumi ning kapitalismi paratamatult hukkimist.

Meie noorte meelest on vanem põlvkond täiesti kõverdunud maailmavaatega ning võimeu arusaama, pealegi veel viiete inglise, resp. rootsi keele oskusega, et ta kuulub meie rahva kõdneva osa hulka. Nende huviks olevat ainult kapitali kogumine ning vahetevahel siin ning seal ka napsitamise.

Edasi kriipsutab Austraalia vaatlaja alla, et meie noorim generatsioon tegutseb innustunult, kuid kibestunult. Külastatakse kodumaad ning tuntakse uhkust kultuurse eesti keele kasutamise üle.

METSAKODU UUDISMAA

POSTIARVE 694771 FALKÖPING

VABAÕHUPHIRKOND EESTI SKAUTLIKELE NOORTELE

Lõpuks puudutab autor ka üht valusamat küsimust ja nimelt, kes on seni kandnud majanduslikku vastutust, et meie noored on saanud haridust, aitanud vaba eesti kultuuri säilitada ning süstinud jõudu meie välisvõitlusesse? Sellele võiks õigustatult vastata, et seda on teinud noorte poolt nimetatud "kõdunev generatsioon". Silski võib kindel olla, et lähemate aastakümnete kestel jätkab praegune keskmise ring suurem osa nooremat generatsiooni rahvusliku enesemääramise võitluse toetamist nii majanduslikult kui ka moraalset.

Segaseid häili on kuuldka ka mõne läti eksilnooruki poolt. Näiteks läti noor majandusteadlane Rootsis, Karlis Goppers, leiab, et baltlastel tuleks loobuda kommunismi, samuti ka sissi- ja gerilja gruppide anarhismi-vastasest hoiakust.

Reaktsioon läti nooruki väljenduste vastu oli väga äge. Siin väärks mainimist Aleks Militsa vastus, kes kuulub ise noorema generatsiooni piirimaile, kuid ütles, et enamus baltlast Rootsis on hästi kursis poliitilise tänapäevaga ja leidis, et Baltikumil vabaduse barikaadid asuvad Eestis, Lätis ja Leedus, mitte aga Tshillis, Vietnams ja mujal kolmandas maailmas. Ta mõistis hukka Goppersi taolisi mehi, kes valeinformatsiooniga püüavad viia rootslasi eksiteedele.

Sama ägeid vastuvõtteid on esitanud Andres Kung ja teised pagulaskoored.

Ei saa salata, et meie noorte huigas on küllaldaselt neid, kes alati on igasuguste marksistlik-kommunistlike aktioonide vastu jalgelt välja astunud. Eriti hindamisväärsuste tagajärjega on hakkama saanud balti noorte liikumine "Baton" Liitunud Rahvaste Organisatsiooniga juures.

Eesti noor põlvkond pole mitte ainult tulevaseks lipukandjaks, vaid teda tuleb võtta juga partnerina ja aidata. Sest tehtud vigade kaudu õpitakse.

Pole kahtlust, et eesti noorus on veel eelselvest aastakümnetel nii võrsil kui kodus, ilma raskusteta suuteline kandma ja edasi viima neid rahvuslikke ülesandeid, mis langevad tema õlgadele ja meil pole vähimati põhjust hirmu tunda süngete, teaduslike nõidade ettekuulutuste või mõne eksentsentrialse noore väljenduste pärast.

Toronto ülikooli lõpetas BA kraadiga vene keele ja kirjanduse alal Krista Soosa, sünd. Stockholmis a. 1951.

Kerstin ja Jaan Põdral sündis Stockholm-Sollentunas poeg esimese lapsena perekonnas.

Lilli Tarkmeel Abielus Erikssoniga.

Andres ja Kale Katrin Pügi (nna Kadai) Torontost asusid elama Lääne Saksamaale, kuhu Andres Pügi lähetati firma Proctor Gamble'i tööstuskoskonna juhatajaks.

Leida Avandi, eesti filatelist Kanadas, esines Torontos Põhja Ameerika suurel filatelistide näitusel Stampex eesti okupatsioonide marke ja auhinna pronkmedaliga.

Ingemar Korjus, eesti bassariton Torontos, kutsuti esinema kolmele kontserdile Vancouveris koos sümfoniaorkestriga.

Ants Liibek valiti Kanadas Sauli Ste. Marie eesti seltsi esimehiks. Juhatusse kuulusid veel pr. E. Põldmaa, R. Kail, E. Männiste, H. Kilvit ja A. Silste.

Roman Toi, helloolaja ja Kanada kooride dirigent, valiti New Yorgi Eesti Meeskoori auiliikmeks.

Hamburgis suri Elisabeth Kahho, end. Tartu ülikooli taimefüsioloogia professori ja ülikooli rektori prof. Hugo Kahho lesk. Ta maeti 25. aprillil Ohsdorfi kalmistule Hamburgis.

Karin ja Ants Tammel sündis Nackas teine tütar.

Celia Gentelen Catskillist New Yorgi osariigist tuli esikohale Albany kunstühingu poolt korraldatud näitusel olümpaiga "Kõrgeim veetõus".

Anu-Irja Parmingu juhtimisel töötav New Yorgi Eesti Haridusseltsi võimlemisrühma 8-likmeli-ne elitiirupp tuli USA Põhja-regiooni meistriks grupivõimlemises.

Ann Kopvillem, biokeemia fil. lic. Stockholmist viibis USA-s Atlantic Citys toimunud biokeemiku kongressil, millele kogunes 16.000 osavõtjat. Ann Kopvillem läks USA-sse möödunud aasta oktoobris, et Arizona ülikoolis teostada aasta jooksul teaduslike uurimusi. Ann Kopvillem on Stockholmis, biokeemias vajalikele aparatuuride ja masinate firma LKB-Produktleri teenistuses, olles aga saanud aasta puhkust uurimistööks, mis käsitleb proteiinide tootmise võimalusi.

Peeliks Korn, end. soomepöits New Yorgis, sai kol. Haavola Tartu temale sõja ajal annetatud Soome Vabaduse medali ja kaks teist vaprust medali, millest tal le jäid välja andmata sõja lõpu.

Mardi Reet

KATEKISMUS

Pühiteeme nihaasti meie siin, kui nemad seal, kodumaa, meie esimese raamatut juubelit. Aga ka pole ühis hirmus lugu, et partei on summitud heaks kiitma juubeldamise üle alustatud rahva esimese katekismuse pärast! Täiesti, täiesti, ütlevad partei juumad "meie niisugust vaja ei lähe!", mõeldes niisuguse all muudugi nihaasti katekismust kui ka piiblit.

Eks siis otustaks ka niingi veelgi vanema raamatut jäigi, et siis saaks selle katekismuse pühitsusest omelt lähli. Aga mitte ei leia! Olevat küsiki raamatust tähendatud üle niisuguse vanema üriku olemasolust. No kui nii häda, eks nad siis võta ja kuuhita esimeseks eestikeelseks ürikuks paatrite poolt 1239.a. kirjapandud ristitud talupoegade nimekirja! Aga nagu ei lähe? Pole parata, mis?

Nojah, räägime siis selles ille ja mõnda! Räägime, nii kirjutatakse seal, parteiliku loku liides, et varsti ilmuvad Lenini uued, uuesti trükitud "meeneteosed". Ilmub Brezhnev'i "Lenini kursil", ilmub Kibini "Eesti elle, täna, homme", ja pealegi veel vene ja inglise keeles! Ilmub teisi vene autoreid, ümra suurel arvul kohe, vene keeles, peamiselt, kuigi tehakse ju ka tõlked. Ilmuvad igat sorti fargad raamatud, ka "omade" muistlikke ja ka uudisteid juubelit juubeli.

Need siis seal on need "eesti raamatud"! Aga nõndegi hulgest leib usin otista midagi lugemiseks. Jälle pasundatakse, "meie rahvas onab, kokkumise, vihemalt 7 rubla eest raamatuid aastas! Raamat on ju odav!" Odav, rumalasti odav, aga ükskama odav on ka rubla. Nii "odav", et pead rubla eest mitu korda enama ringi keema, enne kui seda välja annad. Ikka peab millestki hädavajalust kas loobuma või otu edasi lükata, olgu need või valjak paar nappi pilku.

Ja aga's neid raamatuid, suurest trauzhiist hoolimata veel igale poole ei jätka. Maale jõuab väga vähe, inimesed lugemistamis tellivad 5-6 lehte, et midagi oleks lugeda. Nende hädadid kostab vahelisiigi ära: "Loenaga jälle minda vana raamatut!"

Meie, siin, aga vist otine juha nii kinni "täis", et niijasti ja jaust et saaks lõndardi. Poppiust ei või taamatadagi! Rääkisid kord üle mehega, hiljut, et noh, eesti raamat nagu külla maad mööda ringi kerjamas. Et ütlemdu tema, et ta midagi loeb või otub. Kui ütles aga, et "ma kirjutaa te". Kas peaksin teda sellepärast vaban, ära, et noh, "temale saah ta vanast kiili", või mitte? Tuli meelde, et isegi üks teine kirjanikest kaebas, et aus enami ise kirjutada, aga üti kõnesti raamatuid lugeda! Maailma vaim on abtraks jäänud, näh, vahel.

Ja kas siis polegi õige ühte hoopis võttramaa mehe jutt, kes ütles: Abtrus tuleb aisse kui sõna ja elu teine teist teed käivad. Raamatute Raamatust, õpetussõnades on isegi kumegemi kirjapandud: Kes sõna pölgas, see sureb! Vaimu surm, mis muud! Sõnadest saavad tondid ja kodukäjad, kummistused.

Üks tegelane kohe kutsukhi sulsa "valme" välja, sest Raamatu Vaim, see ei ütle midagi. Sellega saab vahi paali mängida, komejanti teha. "Tore" on veel mõne hästi liide eksemplari keel! Õige eestlane, muistne rahvas, oli ju pagan. Eks ole, meid isdi mööga "riistmärgi" all!

Kui õige hakkaks nõndra raamatute soovijalt mingit tüendit, et ta oskab vahet teha vaimu- ja muudvõru vahel! Mõisteti loobumist, nagu kord Kuusari-sõda vahelajastamis, mõne ooperilavastuse ärajätmist, mõne "juubeli" pidamata jätmist - raamatut heaksi! Kui ikka tõsiselt püüda raamatut juubelit! Eesti raamatut juubelit. Esimese eestikeelse raamatut juubelit!

Juri Adila

Peapiiskopi külaskäigul Rotterdami. Norra meremeestekirikus on pildistatud Hollandi Eesti Selti esimees Vilma Belinfante (vasakul), külalissolistide Naan Põllu ja Maaja Duesbergiga ning peapiiskopi Konrad Veemi ja tema abikaasa Mariaga.

Kevadkiri Tulpide Maalt:

Hollandi TV, raadio ja ajakirjandus puudutavad Eestit

ROTTERDAM (EPL) – Sellest on juba nädelaid möödunud, kui Hollandi eestlaste igapäevasesse ja kiirese ellu tõi vaheldust ja sümpaatia ühtekuuluvuse tunnet Eesti Ev. Luteri Kiriku peapiiskop Veemi ja pr. Maria Veemi esmakordselt külas. Kuna oodatud külalised saabusid Rotterdami 9. aprillil Belgiast, kus peapiiskop oli 5. aprillil jumalateenistust saatelastele.

Olles siit Madalmaalt respektiga jälginud peapiiskopi tööd ja tegevust Rootsis ning teistel maadel ja teades, et Konrad Veemi ei ole mitte ainult meie pagulaskiriku ühendaja, vaid ka meie rahva saatuse tutvustaja teistele rahvastele, püüdsime selle lühikese ajavahemiku peapiiskopi kontakti viia hollandlastega, eriti ajakirjanikega, raadio ja televisiooniga. Peapiiskop andis intervjuu "Rotterdamsch Nieuwsblad" ja "Nederlands Dagblad"ile. "Rotterdamsch Nieuwsblad" avaldab selle kahes osas, veerul: "Inimesed, kirik ja maailm". Esimene, sissejuhatav osa on juba ilmunud.

11. aprillil oli peapiiskopil intervjuu Hollandi raadiotele: Evangelische Omroep ja televisioonile. Raadios oli see 14. ja 16. aprillil. Televisiooni intervjuu saadetakse välja arvatavasti 14. mail. Üks raadiointervjuu on veel välja

saatmata. 14. aprillil hommikul oli raadios: N.O.S. (Nederlandse Omroepstichting) reportaas 12. aprillil Rotterdamis toimunud kontsertjumalateenistusest. Selles usutleti peapiiskoppi ja ESH esinast. Saade kümme minutit ja seda kaunistas tenor Naan Põllu, lauldes kaks laulu: Tammeveski "Lauluke" ja saate lõpus Aaviku "Hoi Jumal Eestit".

Peapiiskop Veemi oma intervjuudes pühendas palju tähelepanu kristlaste raskete olukorrale okupeeritud kodumaal ja Baltikumis üldiselt. Ta jutustas ka pagulaslikust ja selle probleemidest.

Seda kõike kõrvaltvaatlejana jälgides ja hiljem hollandlastega rääkides, oli rõõmustav näha, et olemasolev peapiiskop Veemis leidnud mitte ainult kirikupea, vaid ka väärtusliku esindaja väljapoole. Tahaks loota, et eestlased kõikidel maadel meie kirikupead oskavad hinnata ja talle igati abiks olla.

11. aprillil õhtul saabus Rotterdami prof. Naan Põllu koos noore ja andeka pianisti-organisti Maaja Duesbergiga. Hollandi eestlastele oli see rõõmustav jällenägemine nende armastatuma lauljaga. See oli kui kadunud poja jälleleimine. Maaja Duesbergis leidsime soojasüdamelise, intelligentse ja kena eesti neiu. Mõlemad kunstnikud esinesid laupäeval, 12. aprillil Rotterdamis Norra Meremeeste kiriku

koos toimunud kontsertjumalateenistusel, mis oli korraldatud peapiiskop Veemi külaskäigu tähistamiseks.

Ilus väikene Norra puukirik oli täidetud eestlastest ja hollandlastest. Naan Põllu esitas viis laulu. Kuulsime ta puhast, paenduvat ja soojakõlalist häält A. Stradella "Kirikuääril", Beethoveni "Kõik taevad laulvad", Eesti lauludest Tamveri "Õhturahu", Karindi "Mu südames on pühapäev" ja Aaviku "Hoi Jumal Eestit". Oreil saatis lauljat Maaja Duesberg temale omase muusikaalse kindluse ja sujuvusega.

Peapiiskop Veemi pidas altari-teenistuse ja jutuse, mille aluseks ta võttis Johannese Ev. 21. peatükki 15-dast kuni 24. salmini, süüdis järgneva armastuse Jeesuse vastu tänapäeva elu ja armastusega inimeste ja Jumala vahel. Peapiiskop jagas meile armulauda ning sellega koos usku Jumalasse ja armastust ning lootust paremasse tulevikku. Kontsertjumalateenistus jätkis kõikidesse sügava mulje.

Pärast jumalateenistust siirdusime lähedalasuvasse kohvikusse, kus veetsime süüprase mõned lühed tunnid. Osavõtjaid oli umbes 70 inimest, nende seas külalisena hr. Johannes Mikhelson Stockholmist.

NORRÖPINGI III LAULUPÄEV

Eesti Lauljaskond Rootsis 25-aastase tegevuse tähistamiseks puhul!

Laupäeval, 31. mail NORRÖPINGI MESSIHALLIS

Kell 15.00

Laulupäeva kontsert

Göteborgi nais- ja meeskoorid, Norrköpingi segakoor, Stockholmi nais- ja meeskoorid, Stockholm ja Norrköpingi lasteõu lapsed, "Kassari" ja Norrköpingi rahvatantsijad

Kogu päev

EESTI RAAMAT PAGULUSES - ülevaatenäitus

EESTI NAIKÄSITÖÖ NÄITUS

Kell 19.00

LAULUPÄEVA PIDU TANTSUGA

Osavõtt eelregistreerimisega (laudade ette tellimine)

Pühapäeval, 1. juunil NORRÖPINGI MATTEUSE KIRIKUS

Kell 14.00

kontsert-jumalateenistus

laulupäevast osavõtjate laulukoorige kaastegijatel.

Pääsmete hinnad: kontserdile Kr. 15.—, õhtusele peole: koos õhtusöögiga Kr. 45.—, kohvilaud Kr. 18.—, kiriku kontsert Kr. 5.— (lauleht)

LAULUPÄEVA BÜROO: Eesti Kodu, Vattengränd 7 (602 22 Norrköping) Telefon: 011/13 94 40.

Avatud iga päev (ka pühapäeviti) kella 10.00—18.00. Informatsioon ja ette tellimised.

LAULUPÄEVA TOIMKOND

Hilisel õhtutunnil lahkuti lootuses varsti jälle kohata.

Hollandi eestlaste südamlikum tänu ilusate päevade ja armaste koos veedetud tundide eest peapiiskop Veemile abikaasaga, Maaja Duesbergile ja Naan Põllule.

VANGI APPIHÜÜD

15. aprillil ilmus "Rotterdamsch Nieuwsblad" Judith Maasi sulest artikkel pealkirjaga "De wanhoopskreet van Bruno Saare" (Appihüüd Bruno Saarelt). Selles artiklis on avaldatud kokkuvõtteid eestlaste Bruno Saare kirjadest, mis on saadetud ühest vene vangilaagrist hollandlastele, pr. ja hr. van der Hoekile. Nendest kirjadest on juba varem juttu olnud ka eesti lehtedes.

Neid kirju on varem avaldanud kaaks korda Hollandi ajakirjanik Henk de Mari, kes külastas mõõdu aastal Balti riike ja kirjutas

oma elamustest reiskirjelduse "De Telegraafis". Neid kirju on avaldanud veel "Reformatioren Dagblad", "Nederlands Dagblad". Tänu eriti perek. v.d. Hoekile on hollandlastele teatavaks saanud selle eestlaste kannatustee vene vangilaagrites.

Pr. ja Hr. van der Hoek viibisid muide ka eestlaste koosviibimisel 12. aprillil Rotterdamis.

UNUSTATUD RIIK

14. aprillil ilmus "Nederlands Dagblad" Hans Boele kirjutatud artikkel: "Eesti, unustatud riik". Selles on intervjuu V. Belinfante-ga, kirjeldus eestlaste kannatus-est kommunismi režiimi all, ülevaade Eesti ajaloost. Umbes saasugune intervjuu ilmus mõõdu aastal lõpul ühes Rotterdami lehes.

Hollandlased on kõikidele nendele artiklitele positiivselt reageerinud ja väga paljud on saatnud kirju ja kaarte vangistuses viibivale Bruno Saarele. Mitte kõik nendest ei ole kohale jõudnud, kuid need mis on temani jõudnud on tal- le suureks moraalseks toeks olnud. Ka mitte kõik vangilaagrist saadetud kirjad ei jõua hollandlasteni.

POOLSAJAND

Märtsi ajal oli Hollandi raadios seeria: 50 aastat põgenikke hool-ditud Hollandis. Programmis võ-reldi enne ja pärast II Maailmasõ-da Hollandisse tulnud põgenikke vastuvõttu ja olukorda.

Holland võitis põgenikke vastu juba 17. sajandil, need olid põge-nikud Portugalist. Suurem grupp põgenikke saabus siia enne II Maailmasõda. Saksamaalt, suu-remalt osalt juudid. Pärast II Maailmasõda võitis Holland vastu umbes 17 999 põgenikku ida-Eu-roopast.

Programmis intervjueriti kol-me põgenikku, üks juudi põgenik kes tuli Hollandisse enne teist maailmasõda ja kahte pärast 1945 saabunud: ungarlasest pastori ja ESH esinist.

VILMA SAIDLO-BELINFANTE

Uudiskirjandus

BIBLIOGRAAFIA

Stockholmis ilmus "Eesti etno-loogide bibliograafia paguluses 1945—1975".

Esimene eesti etnoloogide bib-liograafia paguluses oli lic. Helmut Hagara toimetatuna il-munud küll juba aastal 1965 (1945—1965, kuid ilma seeriad ja numbriid mainimata). Vähesed trüklaru tõttu oli see vihuke aga juba varakult läbi mõõdud. See-tõttu osutus tarvilikuks rahvus-vahelise etnoloogilise uurimise vajaduste täitmiseks välja anda uus, mõõdu aastal kümne aasta andmetega täiendatud bibliograafia.

See ligemale 60-lehek. teatme-toos ilmus Eesti Teadusliku Ins-tituudi bibliograafiasarja nr. 5. ndana pr. Aino Ränga poolt toi-metatuna k.a. mail algul. Eesti etnoloogide bibliograafias 1945—1975 esinevad seekord 25 autorit tervelt 716 titliga ja retsensioonid. Tiitlite arvult seab esikohal prof. Gustav Ränk — tervelt 191, järgneb Turu-professor Ilmar

Taive — 109 tiitliga, kuna kadu-nud dots. Ivar Paulson on välja jõudnud 103 arvestatud tööni. Väärakalt on esitatud ka kadunud dots. oskar Loores — 83 tööd, n-ist mitmed suuremad raama-tud. Üllatavalt on temast viima-sel aastail folklorist/etnoloogia moodunud keeleteaduse profes-sor Felix Oinas USA-s, kellelt leidub tervelt 84 tööd. Lic. Helmut Hagar on seekord esindatud 39 tööga ning 1962. aastal liiklusõn-netusel enneaegset surma lei-nud dots. Erik Laid on välja jõudnud tervelt 28 arvestatud tööni, neist mitmed pikemad uu-rimused. Üksikute töödega on selles bibliograafias esindatud etnoloogia (ääre-)aladele sattnud teistegi teadusdistsiplinide esi-nadajad, nagu prof. Julius Mägi-st (1), dr. Ilmar Arens (2) jt.

Selgub, et bibliograafiat, mille hinnaks on kr. 15.— saab tellida aadressil: Eesti Teaduslik Insti-tuut, Box 7238, S-103 84 Stockholm 7, või raha postitilgrosse 17 83 70 - 8 sisse makstes.

Abelupaar van Hoek, kes on hollandi avalikkust informeerinud meerinud Bruno Saare olukorrast Põhja-Venemaal vangilaagris, koos pr. Vilma Belinfantega.

Mõttevahetus:

Teadmatus või pimestus?

Selle lehe numbris nr. 35. Tarmo Sepa poolt kirjelatud eesti ja rootsi naiste koostööalast "Naiste Aasta" puhul Eesti Majas Stockholmis sunnib mind veel kord ära selgitama ja kinni naelutama, et kodumaa naisliikumisele ei olnud midagi tegemist Rahvusvahelise Demokraatliku Naiste Föderatsiooni organisatsiooniga, milline on 1975 NA korraldajaks. Viimane on puhtakultuuriline kommunistlik organisatsioon, mille taga seisab Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei. Sellest tingitult olid Stockholmis naisorganisatsioonid kui naisugused NA puhul pidutsemise vastu. Aga naisorganisatsioonide eitaavast seisukohast hoolimata moodustati komitee eraisikutest ja kõneldi üldisuse nimel.

Nagu mulle on jutustatud on Tarmo Sepa kirjeldus superlatiivide, kuigi sisuliselt kava vastu ei ole kellegil midagi ütelda, sest see oli kultuurilisel pinnal ja selleks olid kutsutud head jõud. Külastajate hulgast on unustatud niimetamata lätlased, Rootsi külalised, meie häid sõpru, Greta Wiessegreini ja Ingrid Osvald-Jacobsoni kaasaraamatuid, olnud 12, mitte aga 50 protsenti. Kuid see kõik pole olnud ega ka mitte reporteri süü, kellele on arvud ja andmed antud korraldajalt. Mainitud külalised, sõnavõtjad, on igale poole alati tulnud, kuhu eestlased neid on kutsunud ja alati on nad kõnelnud sama sõbraliku juttu. Kõnitus seaneb siiski põhimõtte. Ideeline naisliikumine algatati Ameerikas 1948. aastal, milles kujunes rahvusvaheline liikumine. Selle liikumise ühineks ka Eesti Vabariigi aegne Eesti Naisliit, 1926 aastal esindasid esimest korda eestlased naisi Ameerika ülemnaisel kongressil Marie Reisk ja Aino Kallas. Nende tagasireisil Ameerikast kohtasime Londonis, kuna mina olin seal samal ajal edasi sõitmas

Edinburgi ülemaailmsele naiste karskuskongressile. Olen tollest stendmusest kirjutatud oma mälestustes "Elutegevuses" lhk. 215.

Teatavasti nii Eesti Naisliit, kui ka kõik teised organisatsioonid likvideeriti Eestis juba esimese Nõukogude okupatsiooni ajal. Tegutseda on jäanud ainult partei ülesandele täitvad föderatsioonid ja komiteed, millelised juhivad veendunud kommunistid, kelle võitlusbaas on poliitiline.

Revolutsiooniline naisliikumine, sest sõna kommunism tollal veel ei olnud mõisteks, oli mõjutatud marksistikust ilmavaatest. Eriti ägedaks kujunes see inglismaal Emmeline Pankhursti juhtimisel (1858–1928), kes 1903. aastal asutas ühingu: Womens Social and Political Union. Emmeline kaasvõitlejateks olid ta kaks tütart: Christabel ja Sylvia. See kandis "suffraetlikku" liikumise nime, mille taktikaks oli ideede vägivallade läbi viimine. Nad lõhkusid ja purustasid, istusid vanglates ja võitlesid käsitööstas vastastega. Rootsi televisioon tõi sellest ajast dokumentaarse ülevaate. Kuid Emmeline oli siiski suur patrioot. Niipea, kui algas I maailmasõda, kutsus ta naisi ühes töötama isamaa kaitsuks, minema vabrikutesse töölisteks ja altama igati kaasa, kuna mehed olid mobiliseeritud. Peale selle käis ta Venemaa kommunisti uurimas, sai suure pettumuse osaliseks ja tagasi tulles Inglismaale astus konservatiivide parteisse. 1928. aastal kui ta suri, oli ta konservatiivse partei valimiste nimel kirjas kandidaADIKS. Tema auks on püstitatud koju parlamendi ette. Olen ise selle ees seismud.

Tütar Christabel asus Ameerikasse, kus ta astus adventistide ühiskonda liikmeks ja suri seal 1958. aastal. Teine tütar Sylvia oli äge Venemaa revolutsiooni pooldaja ja kirjutas raamatuid nii oma ema tööst kui ka kommunistlikust võitlusest. Asus lõpuks elama Addis Abebaas, kus suri 1960. aastal. Kuningas Haile Selassie korraldas talle riiklikud matused.

Nii lõppes see revolutsiooniline naisliikumine periood ka Inglismaal. Inglismaa naised said oma hääleloiguse alles a. 1921. Nagu tean, elab ideeline naiste võrdõiguse taotse liikumine edasi ka tänapäeval.

Nüüd edasi selle organisatsiooni juurde, milline pühitseb oma kolmekümne aastat tegevusaastat üleilmsel N-A korraldamiseks. Tõn siin peamiselt aastarvud, millelised iseenesest kõnelevad sundrudest käiku. 1910. aastal toimunud natsionalistide konverentsil Kopenhaagenis tegi Clara Zetkin ettepaneku tähistada iga aasta 8. märtsil rahvusvahelist naistepäeva. Zetkin elas tollal Saksa maal, kus ta oli ligi paarkümne aastat energiliselt tegutsenud. Tema seisukoht oli, et tuleb lõpp teha reaktioonilistele valitsustele töölisevaenuliku poliitika. Tema algatusel asutati ka 1. detsembril 1945. aastal Rahvusvaheline Demokraatlik naiste Föderatsioon, milline nüüd pühitseb oma 30. sünnipäeva N-A raamidest. Selle "demokraatliku" naisliikumise juhi Clara Zetkini auks astub Ida-Berliinis kokku ülemaailmne naiste kongress. Ida-Berliinis on kogu aja asunud ka selle liikumise keskus.

1969. aastast peale oli Föderatsiooni esinaiseks Hertta Kuusinen, tuntud Soome naiskommunist, kes aga suri juubelipäeva nägemata 18. märtsil 1974. Mäletatakse inimesena, kelle taga järglesid vene-lanna.

Ma ei jätka pikemat, kuid loodan, et need read on küllalt selged olukorra mõistmiseks. Ke ei taha ma seega ütelda, et Föderatsiooniga kaasa minek oleks keelatud, küll aga seda, et mäng olgu aus ja põhimõtted selged.

Helmi Mäelo

Lugeja kirjutab

NAISED A. 1941

Kuna praegu räägitakse ja kirjutatakse palju naistepäevadest, aastast jne, siis viis see minu mõtet naistele, kellele mehed 20-ndal augustil 1941 kommunistide poolt väljakuulutatud mobilisatsiooniga, 17-90 aastani, olid paigutatud "Eestirannale", mis Kadrioru ranna lähedal ankrus oli. Kõige pealt koguti mehed Pelgulinna koolimaja, kus nad ühe öö olid õõbinud ja hommikul pikas kolonnis sadamasse marssinud. Minu Pelgulinna jõudes, elasime siis Nõmme-Kivimäel, olid mehed seal juba ära viidud. Kooliteenija nuttis ja jutustas, et tema marssinud kaasa, sest olnud "tema koolipoisiks" väga palju mobiliseeritud hulgas. Tema juhatas mulle ja teistele naistele teed Kadrioru, kus mootorpaadid pidavalt ühendust "Eestirannaga" pidama.

Sinna jõudes kihvas raudnast naistest: emadest, abikaasadest, rasedaid ja mitterasedaid, tütardest ja pruutidest. Väike mootorpaat viis naiste saadetud pakikesed ja kirjad laevale ja tõi sealt vastused.

Sõjalaev "Kirov" oli ankrus "Eestiranna" taga varjul ja saatis suurtükki laskusid üle naiste Lasnamäe poole mõne minutilise vahetuse järele. Naised nuttsid, hädaldasid ja neesisid võimu, mis neid oli õnnetuks teinud. Minu mees soovitas kirjas minul kohe lahkuda ja koju minna. Igati imeselt olevat selge, mis siin sünnib ja varsti võibolla ei pääsegi enam koju laste juurde. Lubasin kohe lahkuda ja trööstisin, et lapsed on tema vennanaise hoolet ja ärgu muretsesgu.

Jättes Kadrioru ranna ahastavale naistega selja taha algasin ruttu liikuda kaasa, mis selgus, et rongid ei liikunud enam. Rahvast oli linnas ruttu jättes, Tondi jaamas puhkasid välgid istudes. Seal tuli üks minuvaline noor naine minu juure, ütles mind tundvat ja teadvat kus elan ning soovitas emaaga koos koduteed jätkata jala, sest rongid ei tulevat täna. Hakkasimegi koos astuma ja teel selgus, et elasime kaunis lahestikus. Jutustasin kust tuln ja mida olin näinud. Tema mees, kes olnud lennuväelane, olevat juba tapetud.

Teelt pilke siia-sinna helesse, võisime mõndagi masendavat näha. Oli läbostumisi majades püssimeeste poolt. Paaris kohas seisis inimesed õul püssimeeste kõrval, kuna majades paistis liikumist ja militaars mõtlistatud pild. "Kirovi" suurtükki laskude mürsud käisid metas ja kõrvades. Küll oli see tee pikk ja hirmurohke!

Lõpuks olime tervelt koju jõudnud. Lapsed jooksid vastu, olid aga pettunud, et isa kaassas ei olnud. Trööstisin pikemat mõtlemata, et isa tuleb kindlasti paari päeva pärast. Saatus andis paigutade lastele ja ka meie omadele selle õnne, et "Eestirannal" tulid isad koju. Selle laeva saatusest on palju kirjutatud.

Minud huvitab, kas Rootsis ja ka teistel maailmas peaks olema neid naisi ja tütreid-peegi, kes koos minuga nuttis Kadrioru rannal 1941. a. augustis, kui "Kirovi" suurtükid tulistasid üle meie peade.

Ei siis mõeldud keegi naiste kannatustele, naistepäevale, aastale ega üheõigustusele. Neil päevil pohnud kommunistidel naistest mingit kasu oodata.

H.P.

VASTUS H. KUSKILE

Tahaksin mõne reaga vastata H. Kiskile lugejakirjale EPL-s 26. apr. k.a. "Rumeenlased pole slaavlastest".

H. Kisk nimetab mind eksperti ja nõuab, et ma esitaks tõendeid Tuljakuga sarnase rumeenia rahvalaulu kohta. Sellele võin vastata, et ma pole ekspert rahvalaulude alal, mida ma ka oma lugejate kirjades ütlesin. Teiseks ma tsiteerin ainult ühe aialehe artiklit umbes 20-25. a. tagasi. Seda ei

Sekretärivahetus Balti Hum. ühingus

Mus sekretär Evald Uustalu ja lahkuv kaasaegne sekretär Helmi Mäelo.

Balti Humanistliku Ühingu se-
nane sekretär Helmi Mäelo lah-
kub ametist jünni lõpul, olles neid
kohustusi täitnud viisteistkülli-
mend aastat. Tema järglaseks
valis juhatus oma 13. mai koos-
olekul ajalokase Evald Uustalu,

kes on olnud kaasaegne juhatuses
liige.

Samal koosolekul otsustati ka
järgkordse laste suvekodade
toetus 8000,- krooni, milline
summa poollitakse lähtestega.

Pressi-tsitaate

RAAMATUAUSTA ROOTSI EESKUJUS

Kanada muldu nii agaras eest-laskomaks ei ole eesti Raamatu-
Aasta võtnud soovitud vedu, kon-
stateerib Toronto Vaba Eestlane,
kes seab eeskujuks Rootsi, kus
ajalehe arvates on asi parimini
korraldatud ja kus mitte ainult
pealinnas Stockholmis, vaid ka
leistes linnades on loodud toim-
konnad ja korraldatakse üritusi:

"Parimini organiseeritud maak-
on Rootsi eestlaskond, kelle raam-
matuasta organisatsioonid ja töö-
kava peaksid ka teised maad oma-
le eeskujuks võtma. Juba mõddu-
nult aastal loodi Rootsis Raama-
tuasta Rootsi Komitee sealsete
keskorganisatsioonide ühisel koos-
olekul. Üldkogusse kuuluvad
Eesti Komitee, Eesti Kultuuri
Kondise, Eesti Rahvustund, Eesti
Rahvusnõukogu, Rootsi Eestlaste
Eestuse, EEL Keskku, Eesti Tead-
usliku Seltsi, Välismaise Eesti
Kirjanike Liidu, Eesti Päevalehe
ja Teataja esindajad. Üldkogu
poolt moodustati RA Rootsi Komitee
juhatus, kus rida tuntud kultu-
tuurisid on rakendamist leid-
nud.

RA Rootsi Komitee on aga
omaltpoolt kohapeal moodustanud
alatoimkonnad, nii et üle maa on
loodud tihe võrgustik, kel kõigil on
eemärgiks eesti raamatule enam
toetust otsida ja abi anda.

Nii on Eskilstunas RA toimkonna
ülesandend enda kanda võtnud ko-
halik Eskilstuna Eesti Seltsi juha-
tus, kelle tegevuskavas on eesti-
keelse raamatu propageerimine,
loengute ja raamatunäituste kor-
raldamine eeloleval sügisel. Lõu-
na-Rootsi RA toimikond on moo-

peaks olema päris võimatu arhiiv-
vile kunagi välja otsida. Mis puu-
tud Rumeenlase, siis täiesti ru-
meenlased on rumeenlased aga
seal elab ka palju teist rahvus-
gruupi nagu soome-ugri (ungari),
slavi j. n. Nii endises Rumeenia
piirproovitsis Iasi 27 prots. slaav-
lasi. Eks Eestis ole ka peale eest-
laste viimastel aastasadadeid elan-
dusi nii germaani, slaavi j. rah-
vusi. Seepärast pole arvatavasti ka
päris võimatu, et näit. rumeenia
kultuuris, kuhu ka rahvalaulud
kuuluvad, on osaliselt surnegemid
teistest kultuuridest. Nii et slaavi-
likkust kui ka soome-ugrilikkust
võib olla ka veidi rumeenia kul-
tuuris. Pole ka võimatu, et kord tu-
leb tõend Tuljakuga ja Rumeenia
rahvalaulu sarnasuse kohta. Seda
muidugi ilmeksimatut ekspert H.K.
eitab. Kahju, et tookord, kui see
artikkel Tuljakuga saamisloost il-
mus, ei tulnud mingit reaktsiooni
H.K.-lt. Ei tea kas ta seda lehte
(S.T.E.) üldse luges?

LAULUVELI

A. Kivisalu in memoriam

19. aprillil lahkus meie hulgast
Aarne Kivisalu. Ta oli sündinud 7.
augustil 1913 Vara vallas Tar-
tumaal. Lõpetas Tartu kom-
mertsgümnaasiumi, võttes in-
nukalt osa õpilaste isetegevusest.
Õppis Tartu ülikoolis õigustea-
dust. Töötas Tallinnas õhuvaie
gaasikaitse alal ohvitserina, te-
gutuses kaitselisel. Algas töö-
studliku tegevusega iseseisvu-
seajal, jätkas seda Saksa oku-
patsiooni ajal. Põgenes 1944. a.
sigisels koos perekonnaga Rootsi,
töötas elektroonikalisel alal ja
asutas hiljem reklaamitööstuse
Skälbys. Akadeemiliselt kuulus
korp! Fraternitas Livensis.

Kaasvennad ja sõbrad mäle-
stavad Aarne Kivisalu kui osavat
ja energilist töömest, pidevat
optimist, kuldse humoriga va-
rustatud seitskonnasimeist ja
truu sõpra.

Arvo Mägi

Viljandi järv suuremaks?

Kodumaaal ilmunud trükistest
seigub, et seal valminud projekti
kohaselt, mida nimetatakse
"Tämmilama veehoidla kavan-
diks" tahetakse Viljandi järve
praegust 135-hektarilist pindala
suurendada järgi paisutamisega 1000
hektarini. Järve ulatuks paisu-
mise teostamisel Mäskküla lü-
naotsast kuni vana Võiduni 12 km
emal. Projekt peaks Viljandile
andma võimalusi kuurordiks are-
nemiseks, seini selle kava teos-
tamisele ei ole asutud.

Moskva garantii?

TEL AVIV (VES) — Kaks N.
Liidu esindajat kiisid Iisraeli käi-
nu peaminister Rabin ja väl-
minister Allon juhtal, kus kõne ali
oli olnud käsimused N. Vene ja Iis-
raeli vaheliste suhete parandami-
seks.

Iisraeli armee saatütlema Gur'i
teatel olid venelased teinud ette-
paneku diplomaatlike suhte loom-
miseks Iisraeli ja N. Vene vahel.
Venelaste nõudeks oli olnud, et Iis-
rael loovutab kõik 1967. a. valluta-
tud alad, kusjuures vastutasuks N.
Vene lubab garanteerida Iisraeli
piiride püramtuse.

Leinateated

Oma armast poega

Rein Varatalu

Sünd. 3/5 1938 Tallinnas
Surn. 18/5 1975 Tallinnas

leinas

ISA PEREKONNAGA
Rootsis

Armas ema

Maria Art

N-na Vilberg

Sünd. 25/9 1896 Neemes
Surn. 20/5 1975 Kaberneemes

Sügavas leinas

POEG
perekonnaga

Armast

Jaan Mikk Põlde't

mälestavad leinas

HELJA ja JUHAN

JAAN, KRISTIIINA

IRENE ja LEIF
perekonnaga

HILDA

Armast

Jaan Mikk Põlde't

mälestavad leinas

AINO ja FELIX

HELJU ja HEINO

Soomlased ..

Algus lk. 1

rühmituses Hangöst vene baasidesse, mis asusid Rohukülas ja Virtsus. Laevade konvoikaitse oli nõrk, seda näitasid kaotused kojuõidul. Laevade mehitanine polnud kerge. Suur osa meeskonnaliikmetest ei tahtnud kuusa sõita. Selle tagajärjel komandeeriti kohale mehi sõjalaevastikust. Lisaks saadi veel Helsingist mehi, kes olisid tööd, nende hulgas oli aga igasuguseid seiklejaid ja logardeid, nagu laevajuhid ise hiljem olid sunnitud konstateerima. Kõigile meestele maksti selle sõjakäigu ajal head palka. Ohvitser sai 350 marka ja teised 250-300 marka päevas. Hangös ja Eestis olid soomlased organiseerinud erilised bihood, mis tegelesid "Pinatova laevastiku" probleemidega. Eestis oli üheks juhtivaks meheks selles bihood kaptenleitnant Leitola, kes oskas ka vene keelt.

Helsingis asus Vene admiral Aleksandrov, kes oli väga karm ja kes jälgis hooliga kõike, mida soomlased tegid.

Kui soome laevad Eestis sadamatesse jõudsid, olid Saare- ja Hiiumaa vallutamise operatsioonid täies hoos. Nagu soomlased nüüd tagantjärele seletavad, kubisesid sadamad vene laevadest ja sõjaväelastest, kuid ühtegi tsiviilisikut, eestlast, ei olnud kusagi näha.

Saksa lennukid püüdsid soome laevadele kallale tungida ja neid pommitada, kuid vene sõjalaevade ja õhukaitsepataroidide tuli ajas need katsed nurja. Suurema osa soome laevade sõjaretk Eestis polnud kuigi pikk. Sakslased taganesid kiiresti ja venelastel polnud enam soomlaste abi vaja.

Soomere meremeestel oli venelastega selle retke ajal intensiivne kaubavahetus, kuna soomlastel tuli täiendada oma toidu- ja eriti tubaka tagavarasid. Seda saadi venelastelt peamiselt nurgade ja kammide vastu. Ühe väikese kammi vastu sai kergesti suure purgi sealihakonservi.

Konservipurgid olid varustatud venekeelse tekstiga, kuid pistilikeste tähtedega seisis seal: Made in Chicago, USA.

Suurem osa Soome laevadest pääses tervelt Eesti sõjakäigut tagasi. Oktoobri alguses hävis suurikütlale läbi mitu laeva Hiiuma ja Saaremaa vahelises väinast ja sama kuu lõpus uputati saksa allveelaev mootorpraami "Piikio" ja paar kaljast.

Londonis, Inglismaal, suri 30. märtsil Emilie Kont, kes enne sõda teenis kokana E.V. saatkonnas. Inglismaal suri Linda Eha. Torontos suri Voldemar Jaanpark, sünd. 24. juulil 1919 Läänemaal.

Meile kallis ema ja vanaema

Triin Mana

Mälestame tema 5-ndal surma aastapäeval 24. mail.

Tütär ALVINE perek.

Aeg andis teised tagasi
Ei ema sõnani üalgi.

Kohaliku elu

ESKILSTUNA

Sõit jääb ära

Eskilstuna eesti pensionäride bussisõit Norrköpingi laulupäevale 31. mail jääb ära osavõtjate vahetuse tõttu ära.

MOTALA

Bussisõit laulupäevale

Motala Eesti Selts korraldab ühise bussisõidu Norrköping laulupäevale 31. mail. Väljasõit kl. 13 bussijaamast, tagasisõit sama päeva õhtul. Kuna huvi laulupäeva vastu on erakordselt suur, siis on kõik istekohad bussis varakult läbi müüdud.

STOCKHOLM

Meeskoori koosolek

Stockholmi Eesti Meeskoori aasta-peakoosolek peetakse teisipäeval, 3. juunil kell 18 Eesti Majas. Pärast koosolekut õhine koosviibimine, millest osavõtaks palutakse registreerida koori sekretäride tel. 718 17 33. Kõik lauluvennad teretulemast!

STOCKHOLM

Raadio Klubi koosolek

Eesti Skautlike Noorte Raadio Klubi korralne peakoosolek toimub teisipäeval, 27. mail kell 18 Eesti Majas, Wallingatan 34. Noorte Kodu ruumides keldrikorrusel. Kõik vanad ja uued liikmed teretulemast!

Auto...

Algus lk. 1

elavat pisut kõrval teest veidi eespool ja rootslane sõitis tema tee lühendamiseks sisse vastavale haruteele, siis kordus sama lugu: militsonäär mootorrattal ilmus välja ja peatas auto.

Seekordne küsis inglise keeles, kas sõitja ei tea, et maanteelt ei tohi välismaalane lakkuda. Kui see kinnitati, et ta ei ole sellist korraldust saanud, saatis mootorrattur tagasi maanteele, kus, nagu rootslasele nüüd selgus, teatud kilomeetreid järgi asusid teosõid valvepostid. Kui mooduv auto järgmisest punktist "õigeaegselt" ei moodunud, saadeti välja patrullmootorrattas.

Edasi jutustas ta, et tal oli suuri raskusi mootoririkke parandamisel Leningradis, kuma N. Liidus püüdnud läänest tarvitavate autode reservosad.

Surmanuhtlus pistide eest Nõuk. Liidus

Moskvas tehtud kohtuotsuse alusel mõisteti kümneks aastaks vanglasse üks šveitsi ärimees, kes andis ühele vene kaubandus-teenistujale pistiseid.

Samal kohtuprotsessil mõisteti pistiseid vastu võtnud vene ametnik surma, teatab nädalaleht Nedelja.

Šveitsi suursaatkond teatab, et kohtuprotsess leidis aset märtsis. Ettevõtmisest on aga käimas asja arutamiseks kõrgemas kohtuinstantsis.

Nõukogude seaduste kohaselt võidakse pististe vastuvõtjat äärmisel juhul karistada surmanuhtlusega. Seevastu aga ei karistata niivõrd rangelt isikut, kes pistiseid andis.

Tõrvas, Eestis, suri 15. märtsil Lembit Ruukel, sünd. 6. jaanuaril 1930 Themetsal.

Tubina töist kontsert tema juubeli puhul

Heliloopa Eduard Tubin saab 18. juunil 70-aastaseks. Selle tähtpäeva märkimiseks korraldab Eesti Kultuuri Koondis eeloleval pühapäeval, 25. mail kell

18.00 Stockholmis Medborgarhuseti suures saalis kontserdi Tubina heliõist. See on ühtlasi hooaja viimne suurem üritus Stockholmis.

Eduard Tubin

USA...

Algus lk. 1

ebatüüpilik", kuid häda korral täiesti võimaluste piires.

Ajakirjas News and World Report ütles Schlesinger, et peale relvastatud vahelaostumise võivad Lähis-Idas kõne alla tulla ka teised meetused. Näiteks võidakse kasutusele võtta majanduslikke ja poliitilisi abinõusid.

Reaktsioon Schlesingeri ähvardustele oli varieeruv. Põhja-Korea valitsuse esindajad märgivad, et Põhja-Koreal pole mingisuguseid plaane kallale tungida Lõuna-Koreale, mistõttu USA ähvardus on "hoop õhku".

Araabia riikides aga reageeriti ägedamalt. Egiptuse press iseloomustas Schlesingeri väljendusi kui "taktituid ja ebakohaseid". Valitsuse häälekandja Al Akhbar nendib, et "USA on taas kasutusele võtnud vana taktika: vägivallaga ähvardamine".

Peale selle antakse mõista, et USA kaitseministri väljendused on tunduvalt raskendatud eelseisvat tippkohtumist USA presidendi Fordi ja Egiptuse presidendi Sadati vahel. Antud olukorras on raske usaldada USA riigipead ja sõbralikkus tooni on "rusikaähvarduse tanstai" raske teha.

Mis aga puutub võimalikkude sõjalise operatsiooni, mis USA suunab araabia õhiliikate vastu, siis on araablastel juba varem öelnud, et õli-seadmised sel juhul hävitatakse.

Me oleme elanud tuhandeid aastaid ilma õlita ja me oleme võimelised seda ka nüüd tegema. Parem juba see kui mingisugune võõras okupatsioon.

Muidu aga oletavad poliitilised vaatlejad, et USA ähvardused on peamiselt ette nähtud selleks, et rahustada liitlasi, kes pärast USA fliakot Vietnamis on hakanud USA lubadusi ümbusaldama. (EPL/JA).

Kava algab Kalju Lepiku tutvustustusega Ed. Tubinale, millele esitab lülitaja. Muusikaliselt osas pakutakse solistide ja kooride esitustes lähilõige Ed. Tubina vastavast loomingust.

Viiluteoseid esitab Alfred Pisuks, klaveril Hilma Nerep-Mossin. Kuuleme esmalt Sonadi nr. 1, mille heliloopa kirjutas a-l 1934-36 ja tähtsast ümber 1938-39. Seda mängis Pisuks mõne aasta eest Rootsi raadios, kontserdisaalis kuuleme seda esmakordselt. Teiseks mängib ta "Südi eesti tantsuviisidest", mille analüüsi esitas Harri Kiisk märtsikus Eesti Majas toimunud EKK ettekanneõhtul, kusjuures Pisuks oli kaastegev muusikalistele näidete esitamisel. Nüüd on võimalus seda teost tervikuna kuulda.

Ed. Tubina klaveriloomingut kuuleme kahe pianisti esitustes. Algu mängib Maaja Duesberg USA-st (praeguse asukohaga Hannover) "Neli rahvaviisi minu kodumaalt". Duesberg esines siin esmakordselt veebruaris toimunud EV aastapäeva aktusel ja sai hää vastuvõtu osaliseks. Kava teises osas mängib pianist Hilma Nerep-Mossin kolmeosalise Sonatiini.

Sopran Lehti Aug laulab "Kolm laulu Karl Ristikivi sõnadele", milles Ed. Tubin komponeeris Ristikivi 60. sünnipäevaks ja mis tulid esiettekandele 1972.a. oktoobris. Lõpuks laulab ta Eesti lpu juubeliks komponeeritud laulu "Nägemus" Kalju Lepiku sõnadele, milles nähakse meie sinit-must-valge taaslihvumist ja maa vabanemist. Klaveril Harri Kiisk.

Stockholmi Eesti Segakoor esitab esiteks "Kõik tuled" Ernst Erno sõnadele. Selle kirjutas heliloopa 1932.a. meeskoorile a laulu on teadaolevalt esitanud ainult Tartu Meestelaulu Selts. Segakoorile seadis heliloopa teose 1973.a. aprillis ja see variant tulnud nüüd esiettekandele. Teiseks esitab segakoor pikema helitöö "Laul lumest" Henrik Visnapuu sõnadele. Juhatab Harri Kiisk, klaveril Hilma Nerep-Mossin.

Lõpuks laulab Stockholmis Eesti Naiskoor Hilma Nerep-Mossini juhatusel rahvaluulele loodud "Vanapiiga laulud".

Pääsmend saadaval kohapeal 1 tund enne kontserdi algust. Hinnad kr. 15.-, pensionäridele ja õppivatele noorsoole kr. 10.-. Stokholm. Eesti Alkooli õpilaste tasuta.

Heliloopa on lubanud kontserti austada oma osavõtuga.

EESTI PÄEVALEHT

Estniska Dagbladet

Peatoimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja (ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja talitus:
EESTI MAJAS Stockholmis:
Wallingatan 32, 1 tr.
Postiaddress: box 667
101 29 Stockholm i
Telefon 21 84 46

Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna, tel. 016/14 77 72
Tellimispstgiro nr. 15 67 70-0
Kuulutussarvete postgiro 60 59 00-0
Eesti Päevaleht Förlags AB,
Stockholm

Tellimishinnad:

Aasta kr. 187:--
Termin (4 kuud) kr. 68:--
Kuu kr. 18:--

Väljaandja EESTI PÄEVALEHT
FÖRLAGS AB

Trükkija: Eskilstuna-Kuriers
Tryckeri AB Eskilstuna 1975

Televisioniprogramm

TV Lõrdag

1.05 Arvingarna. Färg. Engelsk serie i fjorton avsnitt om ett släktföretag.
1. Skilda vägar.
1.06 Suomenkieliset ohjelmat: Finskspråkiga program:
1.07 Kevätlaulu. Värl.
1.08 Varsång. Färg. Ett porträtt av den danska konstnären Pekka Halonen.
1.09 Ötanlemt - huipputeknikkaa. Värl.
1.10 Jäms - topptechnik. Färg.
1.11 Helgönsö. Färg. Från Nylands kyrka i Värmland.
1.00 TV-nytt, väder.
1.05 Aktuell i veckan. Färg. Textat.
1.06 Naturutan. Färg. Från svenska ärmaker.
1.00 Sommarens tjuvning. Färg. Fransk serie om skolpojken Jean-Philippe.
1.05 Var med och skänki Färg. Inför sommars auktion i TV 1.
1.00 Nöjeshallen. Färg. I kväll presenterar Carl Gustaf Lindstedt och "Tummen" "Kurrageömma" med Kurrageömmakörstern under ledning av William Lind.
1.00 Aktuell, väder.
1.35-23.05 Deckardags: McCloud. Färg. Direktskänkt bankrån.

TELEVISION 2

1.40 Stormstärshack. Färg. Ett TV-parti i två delar mellan stjärnorna Ulf Andersson, Sverige, och Bent Larsen, Danmark.
1.10 Tidsskild. Färg. Kring aktuell politik och ekonomi.
1.45 Världens skapelse: Röster i människligt landskap. Färg. I livsskildringsredaktionens serie "Världens skapelse" ges ett musikaliskt om människan. Text: Elisabet Hermöden. Musik: Alfred Jansson.
1.35 Leva tillsammans. 3. Vem passar Johans lejon? Om Hallonbergen utanför Stockholm.
1.25 TV-nytt, väder.
Från Barnredaktionen:
1.30 Fem myror är fler än fyra elefanter. Färg.

1.00 Lördags. Färg. Skoj och allvar om cyklar.
1.30 Familjen Christensen. Färg. Filmserie i tre delar om en dansk arbetarfamilj i liv omkring år 1900. Del 1: Johan och hans familj flyttar.
1.00 Om en lanthandlare. Han heter Kurt Gustavsson.
1.30 Rapport med väder.
1.00 En ny bok: Lisbeth av Urban Forhamn. Färg. Författaren läser några kärleksdikter till Lisbeth.
1.10 Om tycke uppstår. Amerikansk ängel från 1940 med Ginger Rogers, George Murphy m fl.
1.35 På lek och blommigt allvar. Färg. Pekka Langer och Carl-Uno Jönsson frågar på skoj. Tävlande i polis mot brandkår. Kvällens gäst: asse Lönnblad.
1.25-22.30 TV-nytt, väder.

TV Söndag

1.30 Fokus. Färg. Textat.
1.00 Julia och Nattpappan. Färg. Attende och sista delen: Stoppa grävskopan!
1.30 Skäggig ängel i Calcutta. Färg. En engelsk major - Dudley Gardiner - sökte något meningsfullt att göra efter krigstjänst i Burma. Han hamnade så småningom vid Färningsarméns socialcenter i Calcutta.
1.55 Meddelanden.
1.00 TV-nytt, väder.
1.00 Sportrögan. Färg. Tredje semifinalen i den allsvenska frågeleken mellan Falu BS och Karlstads-Göta. Falu BS: George Thunstedt, Bernt "Bempe" Eriksson, Per-Anders "Pajen" Jonsson. Karlstads-Göta: Olle Pahlén, Rune Almén, Lennart Hedmark. Programledare: Lennart Hyland.
1.45 Det sista sommarlov. Sovjetisk långfilm från 1988. Den 16-åriga Boris får under sitt livs sista sommarlov lära sig en hel del av livet.
1.00 Vackra växlar. Färg. Den som

1988 köpte tio litografier av Miro för 10 000 kr kan i dag sälja dem för 100 000 kr. Konstens marknadspis i London, Paris, Haag, Köpenhamn och Stockholm där de vackra kapitalen byter ägare.
21.00 Aktuell, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-22.05 Sportspegeln.

TELEVISION 2

1.40 Stormstärshack. Färg. Fortsättning på TV-partiet mellan stjärnorna Ulf Andersson, Sverige, och Bent Larsen, Danmark.
1.10 Inöändaren. Textat.
1.40 Söndagsgebon: En dans med dig. Färg. Amerikansk showfilm från 1948 med sång och musik av Irving Berlin.
1.25 TV-nytt, väder.
Från Barnredaktionen:
1.30 Kösse Känguru i sagornas värld. Färg. Tecknad serie i sju avsnitt från Finland. Del 5.
1.35 Felix. Tecknad filmserie i fyra delar av Jan Löf. 2. Felix och Tidsmaskinen.
1.00 Sue - en flicka i Sydvietnam. Färg. Sue bor i Quang Tri-provinsen i norra Sydvietnam. Den befriades av FN-lstyrkorna i maj 1972.
1.30 Musikskåpet. Färg. Eva och Joakim reser till år 1787 och får träffa Wolfgang Amadeus Mozart, ungt musikske i Wien.
1.00 Familjen Addams. "Unga fröken på rymmen".
1.35 Anslagsstavlän. Färg.
1.30 Rapport med sport och väder.
2.10 Utmaningen. Färg. Två inbjudna gäster diskuterar bl a hur vi förhåller oss till politiskt våld och de förtryckta länder.
2.10 Söndagsdeklaration: Frank Marcker, privatdetektiv. Färg. Svindlaren. Vad är en brottsling? Och var är bara ett smart och hänsynslöst utnyttjande av lagens krypter?
2.10 Musik i Tvåan: Musiken i landskapet Gästrikland. Färg.
22.35-22.40 TV-nytt, väder.

TV Måndag

Skol-TV:
9.00-9.25 Diagnostiskt prov för fordonstekniker, åk 1-2, gymn.
9.45-10.05 I vår tid, åk 6.
10.10-10.30 Livet förs vidare, åk 5. 1. Insekter, groddjur, kräldjur.
12.00 Havet, åk 8. 1. Kalorier ur havet.
12.20-12.30 Bild, bild, musik, åk 9. 1. Svarta tukt.
16.30-17.00 Halvtem. Färg. Felles Tecknarstuga. Berättare: Beppe Wolgers.
Sam och den förtrollade bollen. Berättare: Ingvar Kjellson.
Just det. Vad gör man med koppen? Färg. Berättare: Allan Edwall.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Fyra på äventyr. Färg. 9. Ponnyn.
18.30 Ingen lampa för Aladdin. Färg. Det är ingen underbar lampa Aladdin bär omkring på Istanbul gator, det är en skopstusarlada.
19.10 Gustav III - pjäs av Strindberg. Färg. Textat. Musik: Bengt Ernryd. Regi: Johan Bergenstråhle. I rollerna: Gösta Ekman, Tomas Bolme, John Harryson, Stig Järel, Ingvar Hirdwall, Ulf Brunnberg, Håkan Serner, Gunnar Björnstrand, Lars Lind, Per Ragnar, Jan Bergquist, Sven Lindberg, Per Sjöstrand, Arne Källnerud, Rune Hallström, Carl Olof Alm, Palle Granditsky, Björn Gedda, Jan Nygren, Olle Siwall, Gio Petrè, Elsa Prawitz, Rune Hallberg.
21.00 Aktuell, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-22.25 Alvar Aalto. Färg. "Ju närmare människan arkitekturen kommer, desto bättre är den". Så formulerar Finlands 77-åriga, världsberömda arkitekt tanken bakom sin verksamhet.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 På lek. Färg.
18.00 Var ska vi hamna? Färg. Antalet småbåtar ökar med ca 50 000 per

år, men båtägarna ställs i en brydningssituation i kommunerna hinner inte med att anlägga hamnar. Lars-Thure Ljungdahl har pejat läget.
18.30 Min svärfar Karl Marx. Färg. Ett personligt porträtt som bygger på hågkomster av Paul Lafargue som sedermera gifte sig med Marxs dotter Laura.
18.50 ca Man in Metropolis. Om New York och dess invånare berättar de norska producenterna Terje Mosnes och Svein-Erik Børja.
19.20 Regionala nyheter.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Bara början? Färg. På torsdag invigs Scanraff - raffinaderiet vid Brofjorden som det ståt sån strid om. Vad blev det av det - och vad händer i framtiden, frågor i detta reportage Lars-Ake Engblom och Olle Rossander.
20.30 Munspe, munspe, munspe. Färg. Medverk. bl a Larry Adler, Sonny Terry och Cham-Ber Huang.
21.00 Leva tillsammans. Hallonbergssplan 6, 172 44 Sundbyberg, är ett hus för ensamma människor.
21.45 Söndagsbudd 1782. Svensk långfilm från 1965. Regi: Vilgot Sjöman. I rollerna: Jarl Kulle, Bibi Andersson, Per Oscarsson, Gunnar Björnstrand, Tina Hedström.
22.10-22.15 TV-nytt, väder.

TV Tisdag

16.30-17.00 Halvtem. Färg. Djuren kring vårt hus. Svenska fåglar - orren. Just det. Varifrån kommer mjölk? Grekisk berättare.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Sportdags. Färg. Reportage om båtspott för ungdom av Ulf Schenkmann.
18.20 Går Spring! Cyklar. Färg.
18.30 Besök i P-England. Färg. Aven om Storbritannien förlorat sitt imperium och i dag brottas med stigande inflation och arbetslöshet, kvarstår City i London som världens mest betydelsefulla finanscentrum.
19.15 Fyra teman om ikoner. Färg.
19.30 Det är det där med resurserna i havet... Färg. Hur länge kan de små fiskeryarna längs Lofotens kust bestå?
20.00 Oh hur österskönt! Färg. Om vårt förhållande till ett hav av Torbjörn Willeen.
21.00 Aktuell, väder.
21.40 TV-nytt.
21.45-22.35 Andedansarna. Färg. Emile hör till en av de få återstående afrikanska pygmestammarna. Han tillhör ett folk och en kultur på väg att gå under. Vad som finns kvar har Emile visat för ett filmteam från Kanada: grymma manbaseriter, den primitiva "andedansens" men också en fin sammanhållning.

10.30-10.40 ca Kärnkraft eller ej? Färg. Direktskänning från riksdagens energidebatt. Christina Jutterström.
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 På lek. Färg.
17.45 ca Kikrik. Färg. Englands bidrag till Eurovisionens utbyte av tecknad film.
18.00 Expressionisterna. Färg. Expressionismen är ett begrepp som används inom både konst, litteratur och teater.
19.05 Labyrinten - polsk-fransk trickfilm. Färg.
19.20 Regionala nyheter.
19.30 Rapport med väder.
20.00 En alpjägare flyr - pjäs efter en roman av Erkki Englund. Färg. Medverk. Eduard Wegerstok och Peter Michel-Bernhard.
21.00 Dokument utifrån. Färg. Internationella reportage.
21.40 Tid att leva. Färg. Den franska 1900-talsvisans historia i sånger, ord och bilder, tecknad av den danska TV-producenten Annett Wolf.
"Vi ska ta oss tid att leva, min älskade".
22.40-22.45 TV-nytt, väder.

TV Onsdag

Skol-TV:
9.45-10.05 Världen och vi, åk 6. Färg. 1. Elgel i Jakobshavn.
10.10-10.30 Livet förs vidare, åk 5. 2. Fiskar, fåglar, däggdjur.
16.30-17.00 Halvtem.
En tidig sommarmorgon. Martin och hans mamma går på promenad.
Astells utflykt - ur Snickar-Holgers album.
Jag kommer från Turkiet. Kinasollarna.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Marco Polo i Venedig. Färg. En grupp holländska studenter för till Venedig och framförde ett teaterstycke på italienska.
18.30 Underbarhet Phu Dong och hela riket. Färg. En vietnamesisk saga byggd på en gammal sagotradition i Vietnam.
19.00 Produkten. Färg. Kunskapslek mellan Östersunds ishockeyklubb, Stockholms frisksportklubb och Örebro filatelistförening. Programledare: Ake Strömmer.
19.30 "Vattent är ett farligt gift..." Färg. En helafoten om Östersjön med direktsändning från havsforskningslaboratoriet på Åskö och debatt och utfrågning.
21.00 Aktuell, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-22.05 ca Fotboll: Bayern München-Leeds. Färg. Från Europacupvinnarnas cupfinal på Parc des Princes i Paris. Bengt Grive.

TELEVISION 2
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 På lek. Färg.
18.00 En färgdiktare. Färg. Göteborgskoloristen Ivan Ivarson.
18.25 Kärlekens höst. Färg. Del 6.
19.20 Regionala nyheter.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Anne och Paul - pjäs av Leif Panduro. Färg.
21.05 TV-nytt, väder.
22.10-22.15 Tid att leva. Färg. Den franska 1900-talsvisans historia. "Jag älskar dig för alla kvinnor jag inte känt".

TV Torsdag

Skol-TV:
14.00-14.20 Mer om film och TV, åk 8. Färg. 3. En kortfilm.
16.30-17.00 Halvtem. Färg.
Vi gick och gick och såg och såg... Om Annas och Marias upplevelser på stan.
Har du hört den fört? Märta de Laval berättar en saga.
Simon i Riflandet. Berättare: Allan Edwall.
Lina Lena på nya äventyr - tecknad saga.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Hajk. Färg. TV-publikens eget frågeprogram. Programledare: Bengt Aisterlind.
18.30 Mormor. Färg. 2. Vemod och avsked.
19.30 Låtar från Skogstorp. Färg. Fiolspelaren Nils Eriksson och dragspelarna Emil och Rune Andersson spelar västgötska låtar. Film av Ralph M. Evers.
19.50 Toulon vill förbli Toulon. Färg. Bilder från den franska sjöstaten.
20.00 Bland albatrosser på en ö vid nordvästra Australien. Färg.
20.30 Fokus. Färg.
21.00 Aktuell, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Nummerlotteriet. Färg. Sven Lindahl leder dragningen.
21.45-22.45 Direkt från stålverk 80. Kvällsdebatt om Sveriges största industrifärd genom tiderna.

TELEVISION 2
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 På lek. Färg.
18.00 Motsättningsarnas skola? Det talas om disciplinärigheter i skolan idag, om elever som helt enkelt inte vill lära sig. Beror det på att lärarna är för släpphänta eller på att

eleverna inte upplever skolan som meningsfull?
18.35-19.10 Bara början? Färg. Om Scanraff - raffinaderiet vid Brofjorden.
19.20 Regionala nyheter.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Robert och Jessica - svensk komediserie. Färg. 4... den här tanken på att emigrera, du har väl inte givit upp den.
20.30 Oscar Peterson med gästen sångaren Joe Turner. Färg.
21.00 Förbudna ord - om älsktsförtryck, politiska fångar och censuren i Spanien. Om Spaniens förbudna ord berättar bl a författare, journalister och filmarbetare i Barcelona. Medverk. författaren Bo Lindblom.
21.40 Sportnytt.
22.10 TV-nytt, väder.
22.15-22.20 Tid att leva. Färg. Den franska 1900-talsvisans historia. "Med popdunk i hjärtats slag".

TV Fredag

Skol-TV:
9.00-9.20 Mer om film och TV, åk 8. Färg. 3. En kortfilm.
16.30-17.00 Halvtem. Textat. Färg.
Från A till Ö - en resa orden runt med Birgitta Andersson och Bert-Åke Varg som Hedvig och Uggla.
17.25 Tapahtumia. Aktuell magasin för finskspråkiga.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Barnjournalen. Färg.
18.30 Att vända tillbaka. Färg. Familjen Säskid, sedan 9 år bosatt i Sverige, var bland dem som sommaren 1974 flyttade tillbaka till sitt gamla hemland sedan situationen på den finska arbetsmarknaden ljusnat. Hur klarade familjen omställningen?
19.10 Den föränderliga världsbilden. Färg. Berättare: Bengt Feldreich. 6. Newton bevisar tyngdkraftens betydelse.
19.30 På jakt i havsuden. Färg. Reportage om människans intrång i haven, om sportdykare och om hotet från undervattensjakt.
20.00 Arvingarna. Färg. 6. Ensamhet.
20.50 Konstverk berättar: Han dansade i 3 000 år. Färg. Bengt Åke Kimbré berättar om några bronsåldersristningar i Järrestad och Simris i Skåne.
21.00 Aktuell, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Petula Clark. Färg. Konsert i Albert Hall i London med den engelska sångerskan.
22.10-22.50 Fem franska filmer: 3. Thermoe. Långfilm från 1972. Färg. Regi: Claude Faraldo.

TELEVISION 2
17.25 TV-nytt, väder.
17.30 På lek. Färg.
18.00 Doktor vid Nilens stränder. Färg.
18.30 Spotlight: Aldrig mera tra-la-la. Färg. Neil Sedaka en popstjärna från det forntida 50-talet som vägrat att slocka.
19.20 Regionala nyheter.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Gäst hos Hagge. Färg. Georg Rydeberg som gäst hos Hagge Geiger.
20.50 I folkviset. Färg. Några av våra främsta jazzsolister spelar svenska folkviser. I kväll är Jarne Schaffer, gitarr, solist i Barkbröds-låten och Där stjärnorna växer om våren. Dessutom medverka Sture Nordin, bas, Peter "Island" Östlund, trummar, och Berndt Egerblad, piano.
21.00 Vem var Axel Wenner-Gren? Färg. Reportageserie i tre delar av Ingrid Dahlberg och Birgitta Svensson om Axel Wenner-Gren, finansingen var miljoner försvann. Del 1. En tysk agent? Den första delen handlar om glansperioden före andra världskriget.
22.05 TV-nytt, väder.
22.10-22.50 Cabaret Fredagsbarnen. Färg. Uppträdanden på Sveriges främsta scen. Kolt Seram, Lasse Söderberg och Jacques Werup med gäster.